

Rapport vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten

Rekenkamercommissie Ede

Rapport vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten

Inhoud

Bestuurlijkenota	7
1. Inleiding en verantwoording	7
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	9
1.2 Doel- en vraagstelling onderzoek	9
1.3 Afbakening onderzoek, onderzoeksmethode en normen- en toetsingskader	10
1.4 Leeswijzer	11
2. Bevindingen en conclusies per centrale onderzoeksvraag	13
2.1 Bevindingen en conclusies centrale onderzoeksvraag 1	13
2.2 Bevindingen en conclusie centrale onderzoeksvraag 2	14
3. Bevindingen en conclusies per deelvraag	16
3.1 Bevindingen en conclusie deelvraag 1	16
3.2 Bevindingen en conclusie deelvraag 2	17
3.3 Bevindingen en conclusie deelvraag 3	18
3.4 Bevindingen en conclusie deelvraag 4	19
4. De aanbevelingen	21
5. Reactie college	22
6. Nawoord rekenkamercommissie	24
Nota van bevindingen	25
1. Het onderzoeksrapport Besluitwaardig uit 2010 en het vervolg op het rapport	27
1.1 Inleiding	27
1.2 Het onderzoeksrapport	27
1.3 Hoe heeft de raad het rapport ontvangen?	28
1.4 De reactie van het college op het rapport	28
1.5 Hoe heeft het college invulling gegeven aan de aanbevelingen?	28
2. De kwaliteit van de informatievoorziening over het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal	30
2.1 Het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal	30
2.2 De toegankelijkheid van informatie	31
2.3 De volledigheid van informatie	33
2.4 Overige aspecten	37
3. De kwaliteit van de informatievoorziening over het project Veluwse Poort	39
3.1. Het project Veluwse Poort	40
3.2. Toegankelijkheid van informatie	42
3.3. De volledigheid van informatie	42
3.4 Overige aspecten	44

4. De waardering van de raad van de informatievoorziening over het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal en het project Veluwe Poort	46
4.1 De uitkomsten van de gesprekken	46
4.2. De uitkomsten van de enquête	47
Bijlagen	59
Bijlage I: Overzicht van geraadpleegde documenten	61
Bijlage II: Overzicht van personen waarmee de commissie heeft gesproken	63
Bijlage III: Besluitenhistorie van het project BT A12 en het project VP	64
Bijlage IV: Informatiekanalen en -momenten van de projecten BT A12 en VP	69

Bestuurlijke nota

**Rapport vervolgonderzoek
informatievoorziening grote projecten**

Rekenkamercommissie Ede

1. Inleiding en verantwoording

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De rekenkamercommissie van gemeente Ede heeft in 2009 en begin 2010 - naar aanleiding van suggesties van meerdere raadsfracties - onderzoek gedaan naar de informatievoorziening over grote projecten. Bij een deel van de raad bestond toen namelijk het gevoel dat men onvoldoende inzicht had in de invulling, de planning en de risico's van grote projecten. De raadsleden waren van mening dat de kwaliteit van de informatievoorziening zo moet zijn dat men de besluitvormingsprocessen bij projecten beter kan sturen en de uitvoering kan beheersen. Bij grote projecten is immers de kans op afwijking van de planning, de inhoudelijke en financiële kaders groot. Zeker als er meerdere partijen deelnemen aan een project ¹.

De rekenkamercommissie heeft tijdens haar onderzoek in 2009 en 2010 o.a. een quick scan uitgevoerd bij drie grote projecten: de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, het Bedrijventerrein A12 Ede-Veenendaal en Publieke Dienstverlening. De informatievoorziening over deze projecten is toen getoetst op basis van de criteria toegankelijkheid en volledigheid van informatie. Uit het onderzoek komt als belangrijkste conclusie naar voren dat de kwaliteit van de informatievoorziening voor de raad toereikend is om besluiten te kunnen nemen, maar dat zij op onderdelen tekort schiet en verbeteringen nodig en mogelijk zijn ².

Met dit vervolgonderzoek wil de commissie onder meer nagaan hoe het college invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Besluitwaardig uit 2010.

1.2 Doel- en vraagstelling onderzoek

Het doel van het vervolgonderzoek is om vast te stellen of de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad over grote projecten is verbeterd sinds het verschijnen van het onderzoeksrapport Besluitwaardig (informatievoorziening grote projecten) in februari 2010. En of de informatievoorziening over grote projecten de gemeenteraad in staat stelt om de kaderstellende en controlerende functie te vervullen ³.

De rekenkamercommissie gaat voor het bereiken van dit doel na hoe het college de in het onderzoeksrapport gedane aanbevelingen heeft ingevuld. Daarnaast toetst de commissie op basis van het ontwikkelde normen- en toetsingskader de kwaliteit van de informatievoorziening over het project Bedrijventerrein A 12 Ede-Veenendaal (hierna BT A 12) en het project Veluwse Poort (hierna VP) en gaat zij na hoe raadsleden en fractievolgers de informatievoorziening over deze twee grote projecten waarderen.

¹ Rekenkamercommissie Ede, rapport Besluitwaardig. Informatievoorziening grote projecten (2010).

² Zie rapport Besluitwaardig, aanbevelingen.

³ Uit het onderzoek naar de informatievoorziening over grote projecten blijkt dat de raadsvoorstellen over grote projecten vaak globaal geformuleerd zijn en geen kaderstellende beslispunten bevatten, het college inhoud geeft aan de voorbereiding en daarbij al de eerste beleidskeuzes maakt. Het college beschrijft echter geen scenario's en alternatieven waaruit de raad idealiter zou kunnen kiezen. Zie rapport Besluitwaardig, aanbevelingen.

Centrale onderzoeksvragen:

- Is de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad over grote projecten verbeterd, in het bijzonder de informatievoorziening over het project BT A12 en het project VP, sinds de verschijning van het rapport Besluitwaardig in februari 2010?
- Kan de gemeenteraad op basis van de informatievoorziening over grote projecten zijn kaderstellende en controlerende functie vervullen?

De bovenstaande centrale vragen vallen uiteen in de volgende deelvragen:

- Hoe heeft het college invulling gegeven aan de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Besluitwaardig? ⁴
- Hoe zijn de maatregelen c.q. de instrumenten die het college heeft ontwikkeld om de kwaliteit van de informatievoorziening over grote projecten te verbeteren in de praktijk toegepast? In het bijzonder bij het project BT A12 en het project VP.
- Hoe waardeert de commissie op basis van het opgestelde normen- en toetsingskader de kwaliteit van de informatievoorziening over deze twee grote projecten?
- Hoe waarderen raadsleden en fractievolgers de informatievoorziening over grote projecten, in het bijzonder die over het project BT A12 en het Project VP?
- Kunnen zij op basis van deze informatie hun kaderstellende en controlerende functie vervullen?

1.3 **Afbakening onderzoek, onderzoeksmethode en normen- en toetsingskader**

Het vervolgonderzoek richt zich op de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad over grote projecten. Het betreft (deel-)projecten die zich in de plan- of de realisatiefase bevinden ⁵. Aan de hand van twee casussen - de ruimtelijke/ infrastructurele projecten BT A12 en VP - heeft de commissie onderzocht of de informatievoorziening over grote projecten is verbeterd sinds de verschijning van het onderzoeksrapport Besluitwaardig. De onderzochte periode loopt van 1 januari 2011 tot medio juli 2013. De onderzochte periode start vanaf januari 2011, omdat in het raadsbesluit bij het onderzoeksrapport uit februari 2010 aan het college verzocht wordt om in het vierde kwartaal van 2010 te rapporteren over de uitwerking van de aanbevelingen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksmethoden:

- Literatuur- en documentenstudie. Voor een overzicht van de bestudeerde literatuur en raadsdocumenten wordt verwezen naar bijlage I.
- Gesprekken. Voor een overzicht van de raadsleden, de portefeuillehouders en ambtenaren waarmee de commissie in het kader van dit onderzoek heeft gesproken zie bijlage II.
- Enquête. Onder raadsleden en fractievolgers is een korte enquête uitgevoerd.

Voor het gehanteerde normen- en toetsingskader wordt verwezen naar de Nota van bevindingen (zie hoofdstuk 2. en 3., de tabellen 1 t/m 6).

⁴ In het raadsbesluit bij het onderzoeksrapport vraagt de rekenkamercommissie aan het college kennis te nemen van de conclusies en in te stemmen met de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport, namelijk een spelregelkader te ontwikkelen voor de informatievoorziening over grote projecten in de besluitvormende fase, uit het onderzoeksrapport. Verder wordt het college gevraagd om in samenwerking met de raadswerkgroep Programmabegroting de aanbevelingen uit te werken en hierover in het vierde kwartaal van 2010 de raad te informeren.

⁵ Het project BT A12 bevindt zich in de realisatiefase. De deelprojecten van het project VP bevinden zich in de plan- of de realisatiefase.

1.4 Leeswijzer

Het rapport Vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten bestaat uit een bestuurlijke nota en een nota van bevindingen.

In hoofdstuk 2 van de bestuurlijke nota komen de bevindingen en conclusies per centrale onderzoeksvraag aan de orde, in hoofdstuk 3 de bevindingen en conclusies per deelvraag.

Vervolgens komen in de nota de aanbevelingen van de rekenkamercommissie (hoofdstuk 4), de reactie van het college op het rapport (hoofdstuk 5) en het nawoord van de commissie (hoofdstuk 6) aan bod.

De nota van bevindingen bevat o.a. het gehanteerde normen- en toetsingskader en gaat op gedetailleerde wijze in op de resultaten en bevindingen van dit vervolgonderzoek.

2. Bevindingen en conclusies per centrale onderzoeksvraag

In dit hoofdstuk passeren de bevindingen en conclusies van de centrale onderzoeksvragen de revue.

2.1 Bevindingen en conclusies centrale onderzoeksvraag 1

Centrale onderzoeksvraag

Is de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad over grote projecten verbeterd, in het bijzonder de informatievoorziening over het project BT A12 en het project VP, sinds de verschijning van het rapport Besluitwaardig in februari 2010?

Bevindingen

De commissie constateert dat het college sinds de verschijning van het rapport Besluitwaardig in februari 2010 de nodige maatregelen heeft getroffen om de kwaliteit van de informatievoorziening - ook die over grote projecten - te verbeteren. Het lean maken van de planning- en controldocumenten heeft geleid tot compactere en meer leesbare documenten. Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) biedt een goed inzicht in de grondexploitaties, tijdens de informatieve bijeenkomsten van de VP wordt verslag gedaan van de stand van zaken van de verschillende deelprojecten en met de businesscase worden de (financiële) verbanden tussen de deelprojecten inzichtelijk gemaakt. Verder blijkt uit de enquêteresultaten dat de helft van de respondenten vindt dat de informatie over de grote projecten is verbeterd, 25 % vindt dat dit enigszins het geval is.

Conclusie

De rekenkamercommissie vindt dat de maatregelen, die het college sinds de verschijning van het onderzoeksrapport Besluitwaardig heeft getroffen, hebben geleid tot een betere informatievoorziening over de grote projecten.

Deze conclusie wordt grotendeels bevestigd door de uitkomsten van de enquête en de gesprekken die de commissie met de raadsleden heeft gevoerd.

De commissie heeft echter niet kunnen vaststellen dat deze verbeteringen het directe gevolg zijn van het genomen raadsbesluit c.q. het onderzoeksrapport Besluitwaardig uit 2010.

2.2 **Bevindingen en conclusie centrale onderzoeksvraag 2**

Centrale onderzoeksvraag

Kunnen raadsleden en fractievolgers op basis van de informatie die zij over de grote projecten ontvangen hun kaderstellende en controlerende functie vervullen?

Bevindingen

De rekenkamercommissie stelt naar aanleiding van de onderzochte raadsdocumenten vast dat raadsvoorstellen/-besluiten over het algemeen concrete kaders en beslispunten bevatten. Soms wordt er aan de raad gevraagd een nota vast te stellen en zijn de kaders onvoldoende of slechts summier beschreven in het voorstel. Ook tijdens de gesprekken met de raadsleden is deze tekortkoming in de informatievoorziening genoemd.

De informatie in de raadsdocumenten is met name gericht op de kaderstellende functie. In een raadsvoorstel wordt over het algemeen ingegaan op de beslispunten en worden deze vervolgens toegelicht. Het MPG is met name een document waarmee het college zich aan de raad verantwoordt; dit geldt ook voor de paragraaf grote projecten in de programmarekening.

Verder blijkt uit de gesprekken met de raadsleden dat zij grosso modo tevreden zijn over de informatievoorziening over grote projecten. Dit beeld wordt in de enquête - voor het project VP althans - bevestigd.

Conclusie

De kwaliteit van de informatievoorziening over grote projecten is voor de raad over het algemeen voldoende om de kaderstellende en controlerende functie te kunnen vervullen.

Bij deze conclusie plaatst de commissie wel de volgende kanttekeningen:

- De commissie heeft tijdens haar onderzoek geconstateerd dat de onderzochte raadsdocumenten (raadsvoorstellen, -besluiten, notities en planning- & controldocumenten) over het algemeen voldoende kaderstellende informatie c.q. aspecten bevatten, maar dat de raad voor de beide onderzochte projecten geen startdocument - zoals de commissie in 2010 heeft aanbevolen - heeft ontvangen.
- Sommige onderzochte raadsvoorstellen zijn te weinig kaderstellend. Het betreft voorstellen waarbij de raad wordt verzocht een nota vast te stellen.
- De rekenkamercommissie constateert dat de raad - in de periode die de commissie heeft onderzocht - veel informatie heeft ontvangen over de voortgang van het project VP. Het gevaar bestaat dat sommige raadsleden c.q. fractievolgers dan “verdrinken” in de informatie die het college hen aanbiedt.
- Het is voor raadsleden soms lastig om bij een groot project - vanwege de lange doorlooptijd en/of gecompliceerdheid van het project ⁶ - te onthouden wat de raad in een eerder stadium heeft besloten en het overzicht te behouden. Het college zou op dit punt - door bijvoorbeeld een besluitenhistorie aan het raadsvoorstel toe te voegen - de raad beter kunnen ondersteunen.

⁶ Een groot project bestaat veelal uit verschillende deelprojecten, waarbij verschillende ruimtelijke, verkeerstechnische en maatschappelijke aspecten c.q. ontwikkelingen een rol spelen.

- Er is als gevolg van het leantraject voor gekozen om alleen nog over afwijkingen te rapporteren. Hierdoor bestaat het gevaar dat het totale overzicht en interessante informatie over de voortgang van het project - zeker bij een project met een lange doorlooptijd – verloren gaat. In de praktijk zal dit worden ondervangen door niet formele overleggen en bezoeken van raadsleden aan het project.
- Uit de uitkomsten van de enquête blijkt een discrepantie tussen de antwoorden op de enquêtevragen. In algemene zin is een meerderheid van de respondenten positief over de informatievoorziening van de grote projecten, maar dit geldt in veel mindere mate voor de informatievoorziening over het project BT A12. Kennelijk missen de raadsleden en fractievolgers bij dit project het informele bijpraten zoals dit plaatsvindt bij het project VP.

3. Bevindingen en conclusies per deelvraag

Hieronder volgen de bevindingen en conclusies per deelvraag.

3.1 Bevindingen en conclusie deelvraag 1

Deelvraag

Hoe heeft het college invulling gegeven aan de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Besluitwaardig uit 2010?

Bevindingen

Uit de reactie van het college van B en W op het rapport Besluitwaardig uit 2010 blijkt dat het college vindt dat het al het nodige doet en heeft gedaan om de kwaliteit van de informatievoorziening (over grote projecten) te verbeteren. Het college denkt de gevraagde verbeteringen in de informatievoorziening over grote projecten te kunnen bereiken met enkele middelen en instrumenten die reeds voorhanden zijn. Genoemd wordt onder meer het hanteren van de Lange Termijn Planning (LTP), het verbeteren van de toelichtingen in de programmabegroting (de paragraaf grote projecten), het ontwikkelen van risicoprofielen voor de grote projecten en het werken met een start- en een bestuurlijke beslisdocument ⁷. Het college zegt in zijn reactie op het rapport toe de aanbevelingen uit het rapport Besluitwaardig te zullen betrekken bij de uitwerking van het bestuurlijk beslisdocument en de raads werkgroep Programmabegroting hierbij te betrekken ⁸.

In de raads werkgroep Programmabegroting wordt in september 2010 en februari 2011 uitgebreid gesproken over de conclusies van het onderzoeksrapport Besluitwaardig en komt het bestuurlijke beslisdocument aan bod. Hoewel het onderwerp - het opstellen van een beslisdocument dat voldoet aan de geïnventariseerde wensen en vereisten - nog niet is afgerond komt het niet meer terug op de agenda van de raads werkgroep. Uit de reactie van het college en de behandeling van het rapport in de raads werkgroep Programmabegroting maakt de commissie op dat het college het raadsbesluit - namelijk het ontwikkelen van een spelregelkader voor de informatievoorziening over grote projecten - niet een op een heeft opgevolgd, maar hier op een eigen wijze invulling aan heeft gegeven en dat de raads werkgroep hierin is meegegaan.

De commissie constateert dat het college na de verschijning van het rapport Besluitwaardig in februari 2010 verschillende maatregelen heeft getroffen om de kwaliteit van de informatievoorziening te verbeteren. De programmabegroting en -rekening zijn als gevolg van het leantraject compacter en hierdoor beter leesbaar geworden. De jaarlijkse Grondnota is komen te vervallen en opgevolgd door het MPG. Het MPG verschijnt twee keer per jaar en biedt volgens de commissie een goed inzicht in de gemeentelijke grondexploitaties en de financiële positie van het grondbedrijf. Het college organiseert regelmatig informatieve bijeenkomsten voor het project Veluwe Poort.

⁷ Het bestuurlijk beslisdocument heeft als doel het college bij de start van een groot project te informeren over het beoogde resultaat, de financiële kaders, de planning, de risico's en beheersmaatregelen.

⁸ Zie rapport Besluitwaardig, reactie college.

Tijdens deze bijeenkomsten komt de stand van zaken ten aanzien van de deelprojecten aan de orde en wordt de actuele Businesscase VP gepresenteerd. Voor het project VP bestond tijdens het commissiestelsel een aparte commissie RO/VP.

De commissie heeft echter niet kunnen vaststellen dat de bovengenoemde verbeteringen in de informatievoorziening over grote projecten het resultaat zijn van het onderzoeksrapport Besluitwaardig. De meeste raadsleden en ambtenaren gaven tijdens de gevoerde gesprekken en de enquête aan dat zij geen directe relatie zien tussen het onderzoeksrapport en de verbeteringen die in de informatievoorziening nadien hebben plaatsgevonden. Volgens de concerncontroller heeft het rapport wel het bewustzijn van de raad en de betrokken ambtenaren ten aanzien van de informatievoorziening over grote projecten vergroot ⁹.

Het college heeft nooit aan de raad teruggekoppeld op welke wijze het invulling heeft gegeven aan het raadsbesluit bij het onderzoeksrapport Besluitwaardig.

Conclusie

De commissie concludeert dat het college het raadsbesluit niet een op een heeft opgevolgd, maar hieraan - met de impliciete instemming van de raadswerkgroep Programmabegroting - een eigen invulling heeft gegeven.

3.2 Bevindingen en conclusie deelvraag 2

Deelvraag

Hoe zijn de maatregelen c.q. de instrumenten die het college heeft ontwikkeld om de kwaliteit van de informatievoorziening over grote projecten te verbeteren in de praktijk toegepast? In het bijzonder bij het project BT A12 en het project VP.

Bevindingen

Met het MPG en MPG Lite informeert het college de raad over de grondexploitaties Bedrijventerrein A 12, de Kop van de Parkweg en de Kazerneterreinen. Net als in het MPG wordt in de paragraaf grote projecten - volgens een vast stramien - op verschillende onderwerpen ingegaan. Als gevolg van het leantraject worden alleen nog zaken toegelicht die niet op schema liggen.

Voor het project VP organiseert het college periodiek informatiebijeenkomsten. Tijdens zo'n bijeenkomst kan een raadslid op een vrij informele wijze vragen stellen over het project.

Zowel voor het project BT A12 als het project VP is geen startdocument aanwezig, waarin een probleemanalyse, een doelomschrijving, projectalternatieven en keuzescenario's zijn beschreven. Er is voor beide projecten ook geen bestuurlijk beslisdokument beschikbaar.

⁹ Zie verslag van gesprek met de concerncontroller van 20 november 2013.

Conclusie

De meeste maatregelen die het college in zijn reactie op het rapport Besluitwaardig noemt zijn en worden in de praktijk - ook bij de onderzochte projecten - op een adequate wijze toegepast. Na de verschijning van het onderzoeksrapport heeft het college nog extra maatregelen getroffen om de informatie-voorziening over de grote projecten te verbeteren.

3.3 Bevindingen en conclusie deelvraag 3

Deelvraag

Hoe waardeert de commissie op basis van het opgestelde normen- en toetsingskader de kwaliteit van de informatievoorziening over het project BT A12 en het project VP?

Bevindingen

criterium toegankelijkheid van informatie

In het algemeen bevatten de getoetste raadsdocumenten (de raadsvoorstellen/-besluiten, de paragraaf grote projecten en het MPG) niet teveel detailinformatie. De raadsvoorstellen gaan meestal over de hoofdlijnen. In de paragraaf grote projecten en het MPG worden de vaste onderwerpen beknopt toegelicht.

De raadsvoorstellen zijn voldoende leesbaar en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik. In een voorstel of een bijlage (bijvoorbeeld een bestemmingsplan) wordt soms een moeilijk woord of vakterm gebruikt. Het MPG is een leesbaar en begrijpelijk - zeker voor raadsleden die enigszins financieel onderlegd zijn - document. Dit geldt in mindere mate voor de paragraaf grote projecten. Zo wordt het financiële overzicht van het project BT A12 in de loop van de tijd steeds aangepast. Hierdoor is een goede vergelijking tussen de verschillende planning- en controldocumenten lastig. Het mijlpalenoverzicht van het project VP - dit geldt zeker voor de programmarekening 2011 en 2012 - bevat veel mijlpalen. Volgens de commissie zijn sommige mijlpalen van een laag abstractieniveau en zijn die voor de raad niet echt interessant c.q. van belang. Dit vermindert de leesbaarheid.

De informatie bij het raadsbesluit - het raadsvoorstel en de bijlagen - komen tegelijk en integraal beschikbaar. De raadsdocumenten zijn eenvoudig in iAnnotate te raadplegen. Het Bestuurlijk InformatieSysteem (het BIS) is minder gebruikersvriendelijk dan iAnnotate. Het kost nogal wat moeite om via het BIS raadsstukken in te zien, soms is een raadsdocument in het systeem niet terug te vinden.

criterium volledigheid van informatie

Zowel in het MPG als in de paragraaf grote projecten is een overzicht opgenomen met voorgaande college- en raadsbesluiten. Uit het overzicht is op te maken wanneer de raad een besluit heeft genomen, maar wordt niet duidelijk wat de raad op een bepaald moment heeft besloten.

De beslispunten uit het raadsbesluit zijn namelijk niet in het overzicht vermeld. Een besluitenhistorie ontbreekt bij deze raadsdocumenten.

Aan beide projecten ligt een planning ten grondslag die periodiek wordt bijgesteld. De (financiële) aannamen die ten grondslag liggen aan de planning zijn onderbouwd. Er wordt - wanneer van toepassing - uitgegaan van actuele grondexploitatiecijfers en onderzoeksresultaten. Voor het project BT A12 en het project VP is een adequaat risicoprofiel opgesteld dat regelmatig wordt geëvalueerd en geactualiseerd. De raadsvoorstellen/-besluiten bevatten meestal duidelijke beslispunten die vervolgens worden toegelicht. Niet elk raadsvoorstel is echter zelfstandig leesbaar, omdat soms de kaders van een nota (bijvoorbeeld een bestemmingsplan) slechts summier in het voorstel zijn beschreven. Een raadslid moet dan eerst het plan doorlezen en kan zich pas hierna een goed oordeel vormen over het voorliggende raadsbesluit.

Overige aspecten

In het MPG is de informatie evenwichtig verdeeld over de financiële, de inhoudelijke aspecten en de risico's van het project. In de paragraaf grote projecten wordt op een redelijk evenwichtige wijze aan deze aspecten aandacht besteed. De raadsvoorstellen zijn vooral inhoudelijk van aard. Soms wordt er in het voorstel verwezen naar een financiële bijlage, een bestemmingsplan etc.

De informatie in het raadsvoorstel en de paragraaf grote projecten is met name gericht op de kaderstellende functie; de informatie in het MPG daarentegen richt zich meer op de controlerende functie van de raad.

Conclusie

De commissie vindt de kwaliteit van de informatievoorziening voor wat betreft het criterium toegankelijkheid van informatie voldoende. De resultaten van de toetsing zijn voor wat betreft het criterium volledigheid van informatie minder eenduidig: de resultaten lopen uiteen van toetsing niet mogelijk vanwege het ontbreken van het te toetsen document tot het oordeel goed. Voor de overige aspecten waardeert de commissie de kwaliteit van de informatievoorziening als voldoende.

3.4 Bevindingen en conclusie deelvraag 4

Deelvraag

Hoe waarden raadsleden en fractievolgers de informatievoorziening over grote projecten, in het bijzonder die over het project BT A12 en het project VP?

Bevindingen

De gesprekken

Uit de gevoerde gesprekken met de raadsleden blijkt dat zij over het algemeen tevreden zijn over de informatievoorziening over de projecten BT A12 en VP. In grote lijnen vindt men de informatievoorziening adequaat. Men is van mening dat de raadsvoorstellen - zeker de laatste jaren - van voldoende kwaliteit zijn, de planning- en controledocumenten zijn voor ervaren raadsleden goed leesbaar en begrijpelijk. Het MPG

vinden de raadsleden een leesbaar en informatief document. De raadsleden vinden verder dat de informatie die men van het college over de grote projecten ontvangt evenwichtig is verdeeld over de inhoudelijke aspecten, de risico's en de financiële aspecten. Volgens de raadsleden is de toegankelijkheid van de informatie met de komst van de iPad en iAnnotate verbeterd.

De raadsleden constateren nog wel enkele tekortkomingen in de informatievoorziening over grote projecten. Men mist bijvoorbeeld een besluitenhistorie of een tijdsbalk voor het versterken van historisch bewustzijn c.q. het overzicht. En men vindt niet elk raadsvoorstel voldoende kaderstellend.

De enquête

Uit de enquête die de commissie heeft laten uitvoeren komt naar voren dat een duidelijke meerderheid van de respondenten vindt dat:

- het college de raad voldoende frequent informeert - zowel mondeling als schriftelijk - over de voortgang van projecten;
- de informatie die zij van het college ontvangen een redelijk goed tot goed beeld geeft van de voortgang van het project;
- de taal waarin de informatie van het college is gesteld over de voortgang van het project doorgaans begrijpelijk is;

De helft van de raadsleden en fractievolgers die deelgenomen hebben aan de enquête vindt dat de informatie over de grote projecten in de afgelopen twee jaar is verbeterd. Een duidelijke minderheid van de respondenten is van mening dat deze verbetering het resultaat is van het rekenkamerrapport Besluitwaardig uit 2010.

De meeste respondenten vinden dat het college de raad regelmatig heeft geïnformeerd over de voortgang van het project VP. Een meerderheid vindt dat de mondelinge en schriftelijke informatie die men van het college kreeg over het project een goed of meestal een goed beeld gaf van de voortgang van het project.

Slechts een kleine meerderheid van de respondenten vindt dat het college hen regelmatig informeert over de voortgang van het project BT A12. Geen enkele respondent vindt dat het college dit uitsluitend op eigen initiatief doet. Een relatief groot deel van de raadsleden en fractievolgers die deelnamen aan de enquête vindt dat de informatie die men van het college kreeg een incompleet beeld gaf. Een hoog percentage van de respondenten heeft geen mening over de enquêtevragen die gaan over het project BT A12.

Conclusie

De geënquêteerden en de raadsleden waarmee de commissie gesproken heeft waarderen de kwaliteit van de informatievoorziening over grote projecten in het algemeen als voldoende.

Uit de enquêteresultaten blijkt verder dat de respondenten positiever oordelen over de informatievoorziening over het project VP dan die over het project BT A12. Uit de gevoerde gesprekken met de raadsleden en de enquêteresultaten wordt duidelijk dat het project BT A12 minder bij de raad leeft dan het project VP. Zo heeft een relatief hoog aantal respondenten geen mening over het project BT A12.

4. De aanbevelingen

De rekenkamercommissie heeft op basis van haar onderzoek de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Het uitgangspunt bij raadsbesluiten zo moeten zijn dat die overeenkomstig de doelstellingen worden uitgevoerd.
Toelichting: Volgens de commissie zou het uitgangspunt moeten gelden dat het college een goedgekeurd raadsbesluit uitvoert. Verder beveelt de commissie de raad aan, dat wanneer leden uit de raad deelnemen aan een raads werkgroep, zij het oorspronkelijke doel van het raadsbesluit goed voor ogen houden.
- Zorg bij langdurige projecten voor een besluitenhistorie bij het raadsvoorstel.
Toelichting: De commissie beveelt aan om bij grote, langdurige projecten te werken met een besluitenhistorie c.q. tijdsbalk. Op deze wijze kan het historisch bewustzijn en het overzicht van raadsleden en fractievolgers worden versterkt. De commissie heeft voor beide onderzochte projecten - als voorbeeld - een besluitenhistorie gemaakt. Een dergelijke besluitenhistorie dan wel tijdsbalk zou geplaatst kunnen worden op de site van de gemeenteraad van Ede.
- Zorg dat in een raadsvoorstel de kaders duidelijk vermeld zijn.
Toelichting: De commissie vindt het wenselijk dat wanneer het college de raad verzoekt een nota vast te stellen dat de kaders van deze nota duidelijk in het raadsvoorstel worden beschreven. Op deze wijze kan het raadslid c.q. de fractievolger in principe volstaan met het lezen van het raadsvoorstel en hoeft hij de nota (de bijlage) niet verder te raadplegen.
- De commissie beveelt het college aan om de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de paragraaf grote projecten te verbeteren.
Toelichting: Met name de vergelijkbaarheid van de financiële overzichten, de leesbaarheid van het mijlpalenoverzicht en het gebruik van vaktermen vergen aandacht. Ook voor niet financieel geschoolde lezers moet deze paragraaf goed te lezen en te begrijpen zijn.
- De commissie beveelt het college aan om voor grote en/of risicovolle projecten met een looptijd langer dan twee jaar regelmatig informatieve bijeenkomsten voor de raad te organiseren.
Toelichting: Dit in navolging van de informatieve bijeenkomsten die periodiek voor het project VP worden georganiseerd.
- De commissie beveelt het college aan om de gebruikersvriendelijkheid van het Bestuurlijk InformatieSysteem (het BIS) op korte termijn te verbeteren.
Toelichting: De commissie vindt het wenselijk dat burgers, vertegenwoordigers van bedrijven en organisaties raadsdocumenten gemakkelijk kunnen raadplegen in het BIS. Op deze wijze kan de betrokkenheid van deze belangstellenden bij de Edese gemeentepolitiek worden ondersteund en gestimuleerd.

5. Reactie college

Ede, 29 april 2014

Geachte heer/mevrouw,

In uw brief van 15 april 2014 biedt u ons college het rekenkamerrapport “*Vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten*” aan. U stelt ons in de gelegenheid om een bestuurlijke reactie te geven op het rapport. In deze brief ontvangt u de reactie van ons college.

Algemeen beeld

Wij hebben als college kennisgenomen van uw rapport. Ook van uw conclusie op hoofdlijn dat de kwaliteit van de informatievoorziening van grote projecten verbeterd is en voldoende geacht wordt om de raad in staat te stellen haar kaderstellende- en controlerende rol uit te oefenen.

Dat neemt niet weg dat u op basis van uw onderzoek ook aanbevelingen tot (nog) verdere verbetering geeft in uw rapport. Zowel gericht aan de raad als aan ons als college. Uiteraard staan wij ervoor open de noodzakelijke verbeteringen aan te brengen. Wat ons betreft doen wij dat zoals gebruikelijk in overleg met de Raadswerkgroep Programmabegroting.

Specifieke opmerkingen

Voor wat betreft de aan ons als college gerichte opmerkingen het volgende.

Aanbeveling 4 leesbaarheid en begrijpelijkheid paragraaf grote projecten.
U beveelt aan de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de paragraaf te vergroten.

Wij lezen in uw rapport dat de raad van mening is dat de informatie grotendeels begrijpelijk en toegankelijk is. De paragraaf grote projecten krijgt op dit punt in uw rapport een matig/voldoende. Wij realiseren ons dat het een voortdurende worsteling blijft in het zoeken naar de balans tussen relevantie, beknoptheid en leesbaarheid. Wij zullen op dit punt alert blijven.

Aanbeveling 5. organiseren informatiebijeenkomsten voor projecten met looptijd langer dan 2 jaar
Uw commissie beveelt het college aan om voor grote en/of risicovolle projecten met een looptijd langer dan twee jaar regelmatig informatieve bijeenkomsten voor de raad te organiseren. Uw commissie refereert bij deze aanbeveling aan de informatiebijeenkomsten van VP.

Wij maken al langer gebruik van deze mogelijkheid. Te denken valt aan de informatiebijeenkomsten in het kader van de 3 decentralisatie operaties, maar ook aan andere projecten. Het nieuwe vergadermodel biedt hiervoor ook gelegeheid. Of hiervoor een standaard werkwijze moet worden gevolgd is ons inziens sterk afhankelijk van de behoefte van de raad op dit punt.

Aanbeveling 6. verbeteren gebruikersvriendelijkheid Bestuurlijk Informatiesysteem

Uw commissie beveelt aan om de gebruikersvriendelijkheid van het BIS op korte termijn te verbeteren.

Aan de gebruikersvriendelijkheid wordt momenteel volop gewerkt. Voor het raadplegen van actuele informatie kan de gemeentelijke website worden geraadpleegd. In het raadplegen van historische informatie wordt op korte termijn voorzien.

Tenslotte

Zoals aangegeven willen wij uw aanbevelingen graag met de raad bespreken en de gewenste verbeteringen verder vorm geven. Wij zullen de raad, via de Raadswerkgroep Programabegroting, 4e kwartaal 2014 informeren over de resultaten hiervan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Ede,

H. de Graaf
de loco-secretaris

C. van der Knaap
burgemeester

6. Nawoord rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie Ede heeft kennisgenomen van de reactie van het College van B en W op het rapport “Vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten” en stelt vast dat het college de conclusies en aanbevelingen van het rapport onderschrijft.

Het college herkent de verbeteringen die in de afgelopen jaren zijn aangebracht in de informatievoorziening voor grote projecten en geeft aan te blijven streven naar verdere verbeteringen.

De rekenkamercommissie merkt op dat het college in zijn reactie wel expliciet ingaat op de drie laatste aanbevelingen, maar niet op de eerste drie aanbevelingen, hoewel die even zeer het werk van het college raken als de andere aanbevelingen. De commissie leest dit als een volledige instemming met het geschrevene.

Het college kondigt aan de aanbevelingen met de raad te bespreken en de raad via de raads werkgroep programmabegroting in het 4^e kwartaal van 2014 te informeren over de resultaten hiervan. De commissie neemt daar kennis van en zal het overleg tussen raad en college op dit onderwerp met belangstelling volgen.

Nota van bevindingen

Vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten

1. Het onderzoeksrapport Besluitwaardig uit 2010 en het vervolg op het rapport

1.1 Inleiding

In deze nota komen de bevindingen naar aanleiding van het vervolgonderzoek Informatievoorziening grote projecten aan bod. In hoofdstuk 1. wordt ingegaan op hoe de gemeenteraad en het college van B&W van de gemeente Ede in 2010 hebben gereageerd op het rapport Besluitwaardig (informatievoorziening grote projecten) en hoe het college invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport. De rekenkamercommissie heeft tijdens het onderzoek de kwaliteit van de informatievoorziening over het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal (hierna BT A12) en het project Veluwe Poort (hierna VP) gewaardeerd op basis van het opgestelde normen- en toetsingskader. De bevindingen van deze toets komen aan de orde in hoofdstuk 2 en 3. De commissie was ook benieuwd naar hoe raadsleden en fractievoolgers de informatievoorziening over grote projecten, in het bijzonder die over de projecten BT A12 en het project VP, waarden. Hiertoe heeft de commissie gesprekken gevoerd met raadsleden en een enquête laten uitvoeren onder de gemeenteraad. De uitkomsten van deze gesprekken en de enquête zijn terug te vinden in hoofdstuk 4.

1.2 Het onderzoeksrapport

De gemeenteraad van Ede heeft op 8 april 2010 het onderzoeksrapport Besluitwaardig (informatievoorziening grote projecten) behandeld. De rekenkamercommissie wilde met het rapport de gemeenteraad inzicht bieden in de kwaliteit van de informatievoorziening over grote projecten. In het onderzoek stond de vraag centraal of de kwaliteit van de informatievoorziening over de grote projecten voor de raad toereikend is om gedegen besluiten te nemen en zijn kaderstellende en controlerende functie te vervullen.

De eindconclusie in het rapport luidt dat de kwaliteit van de informatievoorziening voor de raad toereikend is om besluiten te kunnen nemen, maar dat voor het optimaal vervullen van de kaderstellende functie de informatievoorziening op onderdelen tekort schiet en verbeteringen nodig en mogelijk zijn.

De commissie beveelt in het rapport aan om in 2010 een spelregelkader voor de informatievoorziening over grote projecten in de besluitvormende fase te ontwikkelen, waarbij aspecten betrokken moeten worden die betrekking hebben op de kwaliteit van de informatievoorziening, het besluitvormingsproces en de kaderstellende rol van de raad ¹⁰.

¹⁰ Zie rapport Besluitwaardig (informatievoorziening grote projecten), aanbevelingen.

1.3 Hoe heeft de raad het rapport ontvangen?

Op 29 maart 2010 komt het rapport Besluitwaardig aan de orde in de commissie Algemene Zaken en Middelen. In het raadsbesluit bij het rapport (VR 2010/6) wordt aan het college gevraagd om - in samenwerking met de raadswerkgroep Programmabegroting - de aanbevelingen uit te werken en daarover in het vierde kwartaal van 2010 te rapporteren. Uit het verslag van deze commissievergadering blijkt dat de meeste fracties positief zijn over het rapport. Alleen de fractie van GroenLinks/Progressief Ede is kritisch. De fractie mist samenhang in de door de rekenkamercommissie gedane aanbevelingen.

In de raadsvergadering van 8 april 2010 wordt het raadsvoorstel c.q. het rapport Besluitwaardig met algemene stemmen aanvaard. De fractie GroenLinks/Progressief Ede geeft een stemverklaring af. Zij vraagt bij het uitwerken van de aanbevelingen om extra aandacht voor de financiën en het risicobeheer.

1.4 De reactie van het college op het rapport

Het college ziet het eindoordeel van de rekenkamercommissie - dat de kwaliteit van de informatievoorziening over grote projecten voor de raad toereikend is om besluiten te kunnen nemen - als het resultaat van de aandacht die het de laatste jaren heeft besteed aan het verbeteren van de informatievoorziening van de raad. Het college is het eens met de commissie dat er verbeteringen ten aanzien van de informatievoorziening mogelijk zijn. Die verbeteringen kunnen bereikt worden door middel van een aantal instrumenten dat al beschikbaar is. Hierbij denkt het college aan informatieve bijeenkomsten, het gebruik van een beslis- of startdocument, de lange termijnplanning en het verbeteren van de toelichtingen in de programmabegroting (de paragraaf grote projecten).

In de reactie op het rapport verwijst het college ook naar de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen die in februari 2007 is vastgesteld en naar de opgestelde risicoprofielen die in het kader van het verder uitbouwen van het risicomanagement voor enkele grote projecten zijn opgesteld.

Verder noemt het college in zijn reactie het bestuurlijk beslisdocument, waarin het college voorafgaand aan de start van een groot project wordt geïnformeerd over het beoogde resultaat, de financiële kaders, de planning, de risico's en beheersmaatregelen. Het college zal - in samenwerking met de raadswerkgroep Programmabegroting - de aanbevelingen van de rekenkamercommissie betrekken bij de uitwerking van het document ¹¹.

1.5 Hoe heeft het college invulling gegeven aan de aanbevelingen?

In de raadswerkgroep Programmabegroting van 9 september 2010 en 10 februari 2011 is uitgebreid gesproken over het onderzoeksrapport Besluitwaardig.

Tijdens het overleg van 9 september 2010 komen allereerst de conclusies van het rapport aan de orde en wordt afgesproken dat de leden van de raadswerkgroep hun

¹¹ Zie rapport Besluitwaardig, reactie van het college.

bevindingen en ideeën hierover doorgeven aan de griffie, die ze vervolgens verzamelt en uitwerkt in een document. De volgende vergadering zal men hierop terugkomen.

Tijdens deze vergadering wordt ook gesproken over het bestuurlijk beslisdocument. Het college heeft dit document in augustus 2010 vastgesteld. Het college wil namelijk in een eerder stadium van een project duidelijke besluiten nemen en een uniforme werkwijze hanteren. Het bestuurlijk beslisdocument zal voor de grote projecten worden aangepast en worden toegesneden op de behoeften van de raad. Volgens de werkgroep moet duidelijk zijn wanneer er sprake is van een groot project. De raads werkgroep zal daarom criteria opstellen, waarmee bepaald kan worden of een project groot is. Verder wordt tijdens het overleg ingegaan op de mogelijke inhoud van het bestuurlijke beslisdocument. De volgende bijeenkomst zullen de leden van de werkgroep een ingevuld document bespreken en wordt bepaald welke informatie de raad nodig heeft.

In de vergadering van 10 februari 2011 bespreken de leden van de raads werkgroep Programmabegroting het ingevulde bestuurlijk beslisdocument. De leden kunnen zich grosso modo vinden in het format, maar missen nog wel enkele zaken. Men is bijvoorbeeld van mening dat er aan het bestuurlijk beslisdocument een hoofdstuk “startnotitie” moet worden toegevoegd. Ook moet in het document eventuele grote maatschappelijke en politieke risico’s worden opgenomen ¹².

Hoewel het onderwerp nog niet is afgehandeld, komt het niet meer terug op de agenda van de raads werkgroep Programmabegroting. Volgens de concerncontroller is een van de redenen hiervoor dat sinds de verschijning van het rapport in februari 2010 er niet meer een echt groot project is opgestart. Of het project had, zoals het geval is bij het project Veluwe Poort, een eigen dynamiek ¹³.

Het college heeft niet aan de raad gerapporteerd hoe het invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport Besluitwaardig.

¹² De commissie heeft overigens - als voorbeeld - een ingevuld bestuurlijk beslisdocument van het project Kenniscampus Ede van de concerncontroller ontvangen.

¹³ Zie verslag van gesprek met de concerncontroller van gemeente Ede (20-11-2013).

2. De kwaliteit van de informatievoorziening over het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal

De rekenkamercommissie heeft de documenten ¹⁴ - die de raad over het project BT A12 en het project VP in de periode januari 2011 tot medio 2013 heeft ontvangen - getoetst op de aspecten van toegankelijkheid, volledigheid van informatie en enkele overige aspecten (zie hierna tabel 1 t/m 6. Normen- en toetsingskader).

2.1 Het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal

Het project BT A12 bestaat uit drie deelgebieden: de bedrijventerreinen (BT A12-Noord, BT A12-Zuid en De Klomp-Oost), een landgoederenzone en een ecologische zone. Het totale gebied van de BT A12 ligt ten zuiden van de spoorlijn van Utrecht naar Arnhem, ten noorden van de A12, ten oosten van de gemeentegrens met Veenendaal en ten westen van de A30. Binnen dit gebied wordt circa 100 hectare aan bedrijfsterrein ontwikkeld. Voor een besluitenhistorie van het project BT A12 wordt verwezen naar bijlage III.

Hoe wordt de raad over het project geïnformeerd?

Raadsleden worden over dit project vooral geïnformeerd via de reguliere planning- en controlcyclus (het betreft met name de paragraaf grote projecten in de programmabegroting en- rekening en het MPG deel I). Over specifieke aspecten - bijvoorbeeld de uitbreiding van de P + R bij de Klomp-Oost - wordt de raad geïnformeerd door middel van memo's ¹⁵. Het college heeft in de periode waarop dit onderzoek betrekking heeft (januari 2011 t/m medio 2013) geen aparte informatiebijeenkomsten voor dit project georganiseerd.

Uit bijlage IV is op te maken wanneer en via welke informatiekanalen de raad over het project wordt geïnformeerd.

¹⁴ Het gaat om raadsvoorstellen, -besluiten (inclusief bijlagen) en planning- en controldocumenten (m.n. de paragraaf grote projecten en het MPG)

¹⁵ Zie verslag van gesprek met projectleider BT A12 (18-12-2013).

2.2 De toegankelijkheid van informatie

Tabel 1. Normen- en toetsingskader - toegankelijkheid van informatie BT A12			
Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
Omvang van de informatie. De informatie is niet te omvangrijk, het raadsdocument bevat niet teveel detailinformatie en gaat vooral over de hoofdlijnen.	Toets of het raadsdocument (het raadsvoorstel, paragraaf grote projecten en het MPG) niet teveel detailinformatie bevat.	Het MPG bevat niet teveel detailinformatie.	Goed
		Idem voor de paragraaf grote projecten.	Voldoende
		De raadsvoorstellen bevatten niet teveel detailinformatie en gaan over de hoofdlijnen.	Voldoende
Begrijpelijkheid van informatie. De informatie is helder en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik. Begrippen en vaktechnische termen worden uitgelegd.	Toets of het raadsdocument helder en begrijpelijk is wat betreft formulering en taalgebruik.	Taalgebruik in het MPG helder/begrijpelijk. Vaktermen worden toegelicht in bijlage.	Goed
		De paragraaf grote projecten bevat soms vaktermen/afkortingen die voor niet financieel geschoolden moeilijk zijn te begrijpen.	Matig/voldoende
		Raadsvoorstellen zijn in algemeen voldoende leesbaar en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik.	Voldoende
Beschikbaarheid van informatie. De informatie is tegelijk en integraal beschikbaar gekomen, is niet versnipperd over diverse dossiers en eenvoudig te raadplegen.	Stel vast dat de informatie bij het raadsbesluit tegelijk en integraal beschikbaar is gekomen. Toets of de informatie eenvoudig is te raadplegen (via het BIS en/of iAnnotate).	Raadsstukken komen tegelijk en integraal beschikbaar.	Voldoende
		Raadsstukken zijn gemakkelijk in iAnnotate te raadplegen.	Goed
		Het BIS is niet gebruikersvriendelijk. Soms zijn documenten moeilijk of niet terug te vinden.	Matig

Bevindingen

In de paragraaf grote projecten van de programmabegroting en -rekening komen de volgende onderwerpen beknopt aan bod: het doel en de looptijd van het project, de verantwoordelijke portefeuillehouder, de ambtelijke opdrachtgever, de (raads-)besluiten die zijn genomen, het programma waaronder het project valt, de projectorganisatie, een financieel overzicht, een overzicht met mijlpalen en ten slotte de risico's en de beheersmaatregelen. De paragraaf grote projecten bevat niet teveel detailinformatie en gaat over de hoofdlijnen. Vanaf de programmarekening 2012 worden in de programmabegroting en -rekening - dus ook in de paragraaf grote projecten - alleen nog zaken toegelicht die niet op schema liggen, die niet zijn gerealiseerd. Als gevolg van het leantraject, zijn deze documenten een stuk compacter geworden.

In het financiële overzicht bij de paragraaf grote projecten worden soms vaktermen (bijvoorbeeld netto contante waarde) en afkortingen gebruikt. Hierdoor vermindert de leesbaarheid.

De raad wordt periodiek - d.w.z. bij de behandeling van de programmabegroting en -rekening - door het college geïnformeerd over de paragraaf grote projecten. Vanaf de programmabegroting 2014-2017 wordt in de paragraaf grote projecten niet langer verslag gedaan van het project BT A12. Het project wordt als gevolg van het leantraject alleen toegelicht in het MPG. Dit om dubbelingen in de informatievoorziening te voorkomen.

Het college informeert aan de hand van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (het MPG) de raad over het grondbedrijf. Het MPG is de opvolger van de Grondnota, die in het verleden jaarlijks verscheen. In deel I van het MPG worden de verschillende grondexploitaties - uitgesplitst naar de projecten bedrijventerreinen en de projecten woningbouw - beknopt toegelicht. Op de volgende items wordt bij het project BT A12 ingegaan: belangrijke (financiële) kerngegevens, de uitgifteplanning, een overzicht met relevante besluiten, een kaartje met de ligging van het bedrijfsterrein, een algemene toelichting op het project, de voortgang die in het verslagjaar is geboekt, de exploitatie, de risico's en de optimalisaties. In deel II van het MPG wordt ingegaan op de financiële positie van het Edese grondbedrijf. Daarnaast ontvangt de raad jaarlijks bij het MPG, vertrouwelijk, een risicoanalyse per project.

De toelichting op het project BT A12 is duidelijk en begrijpelijk. De financiële vaktermen worden in een bijlage uitgelegd. In het algemeen geldt voor het MPG (deel I en II) dat het een overzichtelijk, leesbaar en relatief toegankelijke document is. Zeker voor raadsleden die enigszins financieel onderlegd zijn.

Twee keer per jaar - door middel van het MPG en het MPG lite - wordt de raad geïnformeerd over de grondexploitatie BT A12.

De meeste raadsvoorstellen over het project BT A12 bevatten niet teveel detailinformatie en gaan over de hoofdlijnen. Bijvoorbeeld in het raadsvoorstel dat gaat over het vaststellen van het bestemmingsplan De Klomp-Oost - behandeld in de raad van 22 maart 2012 - wordt in het kort uitgelegd waarom er een apart c.q. gewijzigd bestemmingsplan nodig is voor het realiseren van de aansluiting van de rondweg Veenendaal op de A12, wordt ingegaan op de gevolgde en de te volgen procedure, de financiering van de aanleg van de weg en de aankoop van de benodigde gronden (VR 2012/5).

De raadsvoorstellen zijn voldoende leesbaar en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik. In de bijlagen (bijvoorbeeld een bestemmingsplan of een nota zienswijzen) bij een raadsvoorstel worden nog wel eens vaktermen gebruikt.

Vanaf januari 2011 beschikken de raadsleden over een iPad en kunnen zij raadsdocumenten via het programma iAnnotate raadplegen. Voor die tijd printte de griffie de raadstukken voor iedere commissie- dan wel raadsvergadering voor de raadsleden uit. Een raadslid, maar ook een burger, kan daarnaast raadsdocumenten raadplegen via de website van de gemeenteraad, d.w.z. het Bestuurlijke InformatieSysteem (het BIS). Door de introductie van de iPad en de applicatie iAnnotate kunnen de raadsleden raadstukken nu gemakkelijker raadplegen dan voorheen. Het BIS is minder gebruikersvriendelijk dan iAnnotate. Het kost moeite om via dit systeem raadstukken in te zien. Soms is een raadsdocument in het BIS niet terug te vinden.

2.3 De volledigheid van informatie

Tabel 2. Normen- en toetsingskader - volledigheid van informatie BT A12				
Norm	Toets	Bevinding	Resultaat	
Er is een overzicht van voorgaande besluiten. Bij de door de raad genomen besluiten is vermeld wat eerder door de raad is besloten en is er een verwijzing naar achterliggende documenten.		In het MPG (deel I) is bij het project een overzicht opgenomen met relevante besluitvorming.	Voldoende	
		In de paragraaf grote projecten is een overzicht met raadsbesluiten en aanvullende besluitvorming opgenomen.	Voldoende	
		In de raadsvoorstellen wordt meestal verwezen naar relevante, voorgaande besluiten. Een totaaloverzicht ontbreekt echter.	Matig/voldoende	
	Stel vast dat bij de door de raad genomen besluiten is aangegeven wat eerder door de raad is besloten en of er een verwijzing is naar achterliggende documenten.		Uit het overzicht in het MPG is niet op te maken wat de raad op een bepaald moment precies heeft besloten (beslispunten ontbreken namelijk).	Matig/voldoende
			Idem voor de paragraaf grote projecten.	Matig/voldoende
			Idem voor de raadsvoorstellen	Matig/voldoende

Tabel 2. Normen- en toetsingskader - volledigheid van informatie BT A12 vervolg			
Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
Er is een probleem-analyse. Het probleem dat ten grondslag ligt aan het project moet duidelijk zijn omschreven.	Stel vast dat in een startdocument is beschreven welk probleem aan het project ten grondslag ligt.	Startnotitie met probleemanalyse ontbreekt.	Toets niet mogelijk
Er is sprake van een doelomschrijving. De doelen moeten zo concreet mogelijk geformuleerd zijn. Keuzescenario's en projectalternatieven/ oplossingen zijn in beeld gebracht.	Stel vast dat in een startdocument de doelen van het project duidelijk zijn omschreven en of keuzescenario's en projectalternatieven in beeld zijn gebracht.	Startnotitie met omschrijving van de doelen van het project en keuzescenario's en projectalternatieven ontbreekt.	Toets niet mogelijk
Er is sprake van een overzichtelijke planning en financiën. De informatie over de planning is actueel en overzichtelijk; de financiële aannamen die ten grondslag liggen aan het project zijn onderbouwd.	Toets of in de paragraaf grote projecten sprake is van een overzichtelijke planning en financiën. Is de planning actueel en overzichtelijk? Zijn de financiële aannamen die ten grondslag liggen aan het project onderbouwd?	Het financiële overzicht wordt in de loop van de tijd steeds aangepast. Cijfers worden op een andere wijze gepresenteerd. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente Grondnota c.q. MPG en zijn dus actueel. De financiële aannamen zijn onderbouwd.	Matig/voldoende
Risico-informatie. Er is een risicoanalyse gemaakt.	Is de risicoanalyse adequaat? D.w.z. is de risicoanalyse tot stand gekomen met medewerkers afkomstig uit verschillende disciplines? En heeft de risico-informatie betrekking op meerdere aspecten (financiële, personele, planning etc.)?	Voor het project is een adequaat risicoprofiel opgesteld waarbij verschillende disciplines betrokken zijn (geweest).	Goed
Besluitvormingsproces. De procedure en het proces van besluitvorming voor de raad is duidelijk. Kaders zijn concreet benoemd en uitgewerkt in expliciet geformuleerde beslispunten, zodat duidelijk is wat de raad precies gaat of heeft besloten.	Stel ten aanzien van het raadsvoorstel/-besluit vast of de kaders concreet zijn benoemd en uitgewerkt in expliciet geformuleerde beslispunten.	De raadsvoorstellen/-besluiten bevatten over het algemeen duidelijke beslispunten die worden toegelicht.	Voldoende

Bevindingen

In de paragraaf grote projecten is een overzicht opgenomen met raadsbesluiten en aanvullende besluitvorming (het betreft m.n. collegebesluiten). Uit dit overzicht is op te maken wanneer de raad een bepaald document heeft vastgesteld (bijvoorbeeld het bestemmingsplan Ede-West). De beslispunten zijn niet expliciet vermeld, waardoor niet duidelijk is wat de raad precies heeft besloten.

Het financiële overzicht in de paragraaf grote projecten wordt in de loop van de tijd steeds aangepast. Cijfers worden soms anders gepresenteerd. In de programmarekening 2011 zijn de kosten van het project per jaar inclusief de bouwrente en exclusief de prijsindex, terwijl in de programmabegroting 2011 de kosten exclusief de bouwrente en prijsindex zijn. Daarnaast bevat het financiële overzicht uit de programmabegroting 2011 enkele omissies. Voor het financiële overzicht in de paragraaf grote projecten van de programmarekening 2012 en de programmabegroting 2013 geldt dat aansluiting is gezocht bij het MPG. In het financiële overzicht wordt nu nog alleen de boekwaarde, de netto contante waarde en de projectkansen en risico's van het project vermeld. Een doorkijk naar latere jaren ontbreekt. De vaktermen worden in tegenstelling tot in het MPG niet toegelicht.

De cijfers zijn in de financiële overzichten ontleend aan de meest recente Grondnota dan wel het MPG en zijn dus actueel.

De toelichting op het mijlpalenoverzicht is over het algemeen voldoende. Vanaf 2012 wordt als gevolg van het leantraject gebruikt gemaakt van symbooltjes. Mijlpalen die gerealiseerd zijn worden niet langer toegelicht.

De (financiële) aannamen die ten grondslag liggen aan de planning en de exploitatie van het project BT A12 zijn onderbouwd. Volgens de afdeling grondzaken zijn de gehanteerde grondprijzen in lijn met de prijzen die in de regio worden gehanteerd. De grondprijzen zijn sinds 2012 niet meer verhoogd en worden bij grondverkoop op het bedrijventerrein A12 steeds gerealiseerd. De parameters die ten grondslag liggen aan de kosten- en opbrengstenontwikkeling worden periodiek geactualiseerd. De rekenrente is per 1 januari 2013 verlaagd van 5 naar 3 % en is nu meer marktconform. Een extern bureau, De STEC, heeft uitgebreid gekeken en geadviseerd over de behoefte aan kavels en de planning van de kaveluitgifte in de Klomp-Oost en wat dit vervolgens betekent voor de planning van de kaveluitgifte op BT A12-Noord en -Zuid ¹⁶.

In het MPG (deel I) is bij het project BT A12 een overzicht opgenomen van de belangrijkste besluiten (zowel raads- als collegebesluiten). Uit het overzicht is op te maken wanneer de raad een bepaald document heeft vastgesteld, maar worden de beslispunten niet expliciet vermeld en is dus niet in één oogopslag duidelijk wat de raad precies heeft besloten.

Een raadsvoorstel bevat meestal verwijzingen naar de relevante, voorgaande raadsbesluiten. In het voorstel is echter niet een totaaloverzicht van voorgaande raadsbesluiten opgenomen. De beslispunten uit de voorgaande raadsbesluiten worden vaak niet in het raadsvoorstel vermeld en daarom is veelal onduidelijk wat de raad in het verleden precies heeft besloten. Hiervoor zul je dan het voorgaande besluit zelf moeten raadplegen.

¹⁶ Deze informatie is gebaseerd op een gesprek met de (senior) planeconoom van het project.

De onderzochte raadsvoorstellen/-besluiten bevatten over het algemeen duidelijke, concrete beslispunten. De beslispunten worden in het raadsvoorstel toegelicht. Soms wordt er aan de raad gevraagd een beeldkwaliteitsplan of bestemmingsplan vast te stellen. In het raadsvoorstel komen de hoofdlijnen/de kaders van een dergelijk plan vaak slechts summier aan bod, met als gevolg dat het raadslid eerst het plan moet doorlezen en zich pas hierna een goed oordeel kan vormen over het voorliggende raadsbesluit.

Het is onduidelijk of er een startdocument van het project BT A12, waarin onder meer sprake is van een probleemanalyse en doelomschrijving, aanwezig is. De projectleider heeft het document in ieder geval niet kunnen achterhalen ¹⁷.

Voor het project BT A12 is een adequaat risicoprofiel opgesteld. Bij het opstellen van het profiel zijn verschillende afdelingen betrokken geweest en de risico-informatie heeft betrekking op verschillende thema's (financieel, organisatorisch, juridisch/planologisch etc. Voor elk risico is een beheersmaatregel getroffen en zo mogelijk het financiële gevolg aangegeven. Het profiel wordt - onder meer ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen - periodiek geactualiseerd.

¹⁷ De commissie heeft van de projectleider wel een plandocument uit 2008 ontvangen. In dit document wordt verder niet ingegaan op een probleemanalyse e.d.

2.4 Overige aspecten

Tabel 3. Normen en toetsingskader - overige aspecten BT A12			
Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
De informatie is evenwichtig verdeeld over de inhoudelijke en financiële aspecten en de risico-informatie.	Ga na of de informatie in het raadsdocument evenwichtig verdeeld is over de inhoudelijke en financiële aspecten en de risico-informatie.	De informatie in het MPG is evenwichtig verdeeld over de financiële aspecten, de risico's en de inhoudelijke aspecten.	Goed
		De informatie in de paragraaf grote projecten is redelijk evenwichtig verdeeld over deze aspecten. Vanaf de programmabegroting 2013 wordt nog slechts summier aandacht besteed aan de financiële aspecten.	Voldoende
		De raadsvoorstellen zijn vooral inhoudelijk van aard.	Matig
De informatie is vooral gericht op de kaderstellende functie van de raad.	Stel op basis van de te onderzoeken raadsdocumenten vast of de ter beschikking gestelde informatie vooral gericht is op de kaderstellende functie.	De informatie in het MPG is m.n. gericht op de controlerende functie van de raad.	Niet van toepassing
		In de paragraaf grote projecten zijn de te realiseren mijlpalen, het doel van het project vermeld. De financiële kaders zijn niet altijd duidelijk.	Matig/voldoende
		De raadsvoorstellen bevatten over het algemeen duidelijke beslispunten die worden toegelicht. De informatie is m.n. gericht op de kaderstellende functie.	Voldoende

Bevindingen

De informatie in de paragraaf grote projecten is redelijk evenwichtig verdeeld over de inhoudelijke aspecten (bijvoorbeeld de te realiseren mijlpalen), de risico's en beheersmaatregelen en de financiën. Vanaf de programmabegroting 2013 wordt in de paragraaf grote projecten minder aandacht besteed aan de financiële aspecten van het project BT A12. Voor de financiën van het project moet men dan het MPG dan wel het MPG lite raadplegen.

In de paragraaf grote projecten is het doel van het project BTA 12 duidelijk vermeld. Daarnaast wordt ingegaan op de te realiseren mijlpalen, de risico's en beheersmaatregelen en de financiën. De financiële kaders zijn echter niet altijd even duidelijk (zie opmerkingen hiervoor).

In het MPG wordt vrij uitgebreid ingegaan op de financiën van het project, de risico's en optimalisaties en de inhoud. De informatie in het MPG is vooral gericht op de controlerende functie van de raad.

De raadsvoorstellen zijn vooral inhoudelijk van aard. Er wordt in het voorstel summier aandacht besteed aan de financiële aspecten. Op de risico's en beheersmaatregelen wordt niet ingegaan.

De raadsvoorstellen bevatten over het algemeen duidelijke beslispunten die vervolgens worden toegelicht.

3. De kwaliteit van de informatievoorziening over het project Veluwe Poort

3.1. Het project Veluwe Poort

Het project VP heeft als doel de integrale herontwikkeling van het zuidoostelijke deel van Ede en bestaat uit verschillende deelprojecten. Het project bestaat uit de infrastructurele deelprojecten de Parklaan en de Spoorzone en de woningbouwlocaties op de kazerneterreinen, de Kop van de Parkweg en het voormalige Enkaterrein. Bij het laatste deelproject gaat het om gebiedsontwikkeling door derden. Voor het project Veluwe Poort is een projectorganisatie opgericht die wordt aangestuurd door een projectdirecteur. De Stuurgroep Veluwe Poort neemt de strategische beslissingen. Voor een overzicht van de belangrijkste raadsbesluiten die ten aanzien van het project VP zijn genomen, wordt verwezen naar bijlage III.

Hoe wordt de raad over het project geïnformeerd?

Net als bij het project BT A12 wordt de raad over het project Veluwe Poort geïnformeerd via de reguliere planning- en controlcyclus (d.w.z. de paragraaf grote projecten en het MPG deel I). Tijdens het commissiestelsel, dit stelsel was tot medio 2013 van kracht, werden de raadsdocumenten over het project behandeld in een aparte raadscommissie RO/VP. De raad beschikte voor het project VP tot voor kort over een eigen raadsadviseur. Voor raadsleden maar ook voor andere belangstellenden worden regelmatig informatiebijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten wordt de Businesscase VP aan de raadsleden gepresenteerd en verschillen toegelicht. Tenslotte beschikt het project VP over een eigen website (www.veluwsepoot.nu). Uit bijlage IV is op te maken wanneer en via welke informatiekanaal de raad wordt geïnformeerd over het project.

3.2. Toegankelijkheid van informatie

Tabel 4. Normen- en toetsingskader - toegankelijkheid van informatie VP			
Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
Omvang van de informatie. De informatie is niet te omvangrijk, het raadsdocument bevat niet teveel detailinformatie en gaat vooral over de hoofdlijnen.	Toets of het raadsdocument (het raadsvoorstel, paragraaf grote projecten en het MPG) niet teveel detailinformatie bevat.	Het MPG bevat niet teveel detailinformatie.	Goed
		In de paragraaf grote projecten worden de onderdelen volgens een vast stramien beknopt, uitgezonderd het mijlpalenoverzicht, toegelicht.	Matig/voldoende
		De raadsvoorstellen gaan over het algemeen over de hoofdlijnen en bevatten niet teveel detailinformatie.	Voldoende
Begrijpelijkheid van informatie. De informatie is helder en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik. Begrippen en vaktechnische termen worden uitgelegd.	Toets of het raadsdocument helder en begrijpelijk is wat betreft formulering en taalgebruik.	Taalgebruik in het MPG helder/begrijpelijk. Vaktermen worden toegelicht in bijlage.	Goed
		De paragraaf grote projecten bevat soms vaktermen/afkortingen die voor niet financieel geschoolden moeilijk zijn te begrijpen.	Matig/voldoende
		Raadsvoorstellen zijn in algemeen voldoende leesbaar en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik.	Voldoende
Beschikbaarheid van informatie. De informatie is tegelijk en integraal beschikbaar gekomen, is niet versnipperd over diverse dossiers en eenvoudig te raadplegen.	Stel vast dat de informatie bij het raadsbesluit tegelijk en integraal beschikbaar is gekomen. Toets of de informatie eenvoudig is te raadplegen (via het BIS en/of iAnnotate).	Raadsstukken komen tegelijk en integraal beschikbaar.	Voldoende
		Raadsstukken zijn gemakkelijk in iAnnotate te raadplegen.	Goed
		Het BIS is niet gebruikersvriendelijk. Soms zijn documenten moeilijk of niet terug te vinden.	Matig

Bevindingen

In de paragraaf grote projecten (onderdeel VP) wordt op dezelfde onderdelen als bij het project BT A12 ingegaan (zie 2.2.). Voor elk groot project wordt namelijk het zelfde stramien gehanteerd. De meeste onderdelen worden beknopt toegelicht. Dit geldt echter niet voor het onderdeel te realiseren mijlpalen. Zo bevat de paragraaf grote projecten Veluwe Poort in de programmarekening 2011 erg veel mijlpalen. Dit geldt in iets minder mate ook voor de programmarekening 2012. De programmarekening 2011 bevat enkele mijlpalen die in de programmabegroting 2011 niet zijn begroot: bijvoorbeeld de overdracht van de kazerneterreinen van het Rijk naar de gemeente Ede begin 2011. Dit

komt de leesbaarheid van de paragraaf niet ten goede. Vanaf de programmarekening 2012 - worden als gevolg van het leantraject - alleen nog afwijkingen toegelicht en symbooltjes gebruikt. Een groen vinkje betekent dat een mijlpaal is gerealiseerd, een rood kruisje dat die niet is gerealiseerd etc.

De tekst in de paragraaf grote projecten (onderdeel VP) is over het algemeen helder en begrijpelijk qua formulering en taalgebruik. Soms worden er afkortingen en vaktermen gebruikt. Dit vergroot niet de leesbaarheid.

In het MPG deel I passeren bij de exploitatie Kop van de Parkweg en de exploitatie Kazerneterreinen dezelfde items de revue als bij de exploitatie BT A12. Het exploitatieplan wordt op hoofdlijnen toegelicht en bevat niet teveel detailinformatie. Het taalgebruik in het MPG (deel I) is duidelijk en begrijpelijk. De financiële vaktermen worden in een bijlage toegelicht.

De raad wordt periodiek - bij de behandeling van de programmabegroting en -rekening - geïnformeerd over de paragraaf grote projecten en het MPG en het MPG lite.

De raadsvoorstellen over het project VP bevatten over het algemeen niet teveel detailinformatie en zijn meestal logisch van opbouw. Zo wordt in het raadsvoorstel Vaststellen Keuzenota Spoorzone Ede, behandeld in de raad van 29 oktober 2012, o.m. ingegaan op de voorgeschiedenis van het deelproject, het doel en de organisatie van het project, de aanleiding voor de Keuzenota, de inhoud en de totstandkoming van de nota en de resultaten van de inspraakprocedure (VR 2012/77). Sommige voorstellen, bijvoorbeeld het voorstel over het Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen (behandeld in de raad van 30 juni 2011), bevatten veel informatie. Dit is echter verklaarbaar, want het is een vrij ingewikkeld voorstel dat meerdere aspecten bevat (VR 2011/47).

De raadsvoorstellen zijn meestal begrijpelijk qua formulering en taalgebruik. Soms bevat een raadsvoorstel enkele moeilijke woorden en zinnen. Zo wordt in het raadsvoorstel Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen gesproken over multimodale bereikbaarheid en morfologische kwaliteiten.

De raadsvoorstellen (inclusief bijlagen) over het project VP worden tegelijk en integraal beschikbaar gesteld aan de leden van de raad. De raadsleden van gemeente Ede kunnen vanaf januari 2011 via iAnnotate kennisnemen van de raadsstukken. De gebruikersvriendelijkheid van het BIS schiet tekort. Sommige documenten zijn niet terug te vinden in het systeem. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bijlagen (het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan) bij het raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Ede, Kazerneterreinen (raadsbehandeling van 25 april 2013, VR 2013/17).

Van iedere raads- en commissievergadering zijn ten slotte videoverslagen en notulen beschikbaar.

3.3. De volledigheid van informatie

Tabel 5. Normen- en toetsingskader - volledigheid van informatie VP			
Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
Er is een overzicht van voorgaande besluiten. Bij de door de raad genomen besluiten is vermeld wat eerder door de raad is besloten en is er een verwijzing naar achterliggende documenten.	Stel aan de hand van het raadsdocument vast of er een overzicht beschikbaar is van voorgaande besluiten.	In het MPG (deel I) is bij het project een overzicht opgenomen met relevante besluitvorming.	Voldoende
		In de paragraaf grote projecten is een overzicht met raadsbesluiten en aanvullende besluitvorming opgenomen.	Idem
		In de raadsvoorstellen wordt meestal verwezen naar relevante, voorgaande besluiten. Een totaaloverzicht ontbreekt echter.	Matig/voldoende
		Uit het overzicht in het MPG is niet op te maken wat de raad op een bepaald moment precies heeft besloten (beslispunten ontbreken namelijk).	Matig/voldoende
		Idem voor de paragraaf grote projecten.	Matig/voldoende
	Stel vast dat bij de door de raad genomen besluiten is aangegeven wat eerder door de raad is besloten en of er een verwijzing is naar achterliggende documenten.	Idem voor de raadsvoorstellen	Matig/voldoende
Er is een probleem-analyse. Het probleem dat ten grondslag ligt aan het project moet duidelijk zijn omschreven.	Stel vast dat in een startdocument is beschreven welk probleem aan het project ten grondslag ligt.	Startnotitie met probleemanalyse ontbreekt.	Toets niet mogelijk
Er is sprake van een doelomschrijving. De doelen moeten zo concreet mogelijk geformuleerd zijn. Keuzescenario's en projectalternatieven/ oplossingen zijn in beeld gebracht.	Stel vast dat in een startdocument de doelen van het project duidelijk zijn omschreven en of keuzescenario's en projectalternatieven in beeld zijn gebracht.	Startnotitie met omschrijving van de doelen van het project en keuzescenario's en projectalternatieven ontbreekt.	Toets niet mogelijk
Er is sprake van een overzichtelijke planning en financiën. De informatie over de planning is actueel en overzichtelijk; de financiële aannamen die ten grondslag liggen aan het project zijn onderbouwd.	Toets of in de paragraaf grote projecten sprake is van een overzichtelijke planning en financiën. Is de planning actueel en overzichtelijk? Zijn de financiële aannamen die ten grondslag liggen aan het project onderbouwd?	Het mijlpalenoverzicht in de programmarekening 2011 en 2012 is niet echt overzichtelijk. De financiële aannamen van het project zijn onderbouwd en de cijfers zijn ontleend aan de meest recente Grondnota/ MPG.	Voldoende

Vervolg tabel 5. Normen- en toetsingskader - volledigheid van informatie VP

Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
Risico-informatie. Er is een risicoanalyse gemaakt.	Is de risicoanalyse adequaat? D.w.z. is de risicoanalyse tot stand gekomen met medewerkers afkomstig uit verschillende disciplines? En heeft de risico-informatie betrekking op meerdere aspecten (financiële, personele, planning etc.)?	Voor het project is een adequaat risicoprofiel opgesteld waarbij verschillende disciplines betrokken zijn (geweest).	Goed
Besluitvormingsproces. De procedure en het proces van besluitvorming door de raad is duidelijk. Kader zijn concreet benoemd en uitgewerkt in expliciet geformuleerde beslispunten, zodat duidelijk is wat de raad precies gaat of heeft besloten.	Stel ten aanzien van het raadsvoorstel/-besluit vast of de kaders concreet zijn benoemd en uitgewerkt in expliciet geformuleerde beslispunten.	Over het algemeen beschikken de raadsvoorstellen over duidelijke beslispunten die worden toegelicht.	Voldoende

Bevindingen

Uit het overzicht met raadsbesluiten en aanvullende besluitvorming in de paragraaf grote projecten is op te maken wanneer de raad een bepaald document heeft vastgesteld, maar wordt niet duidelijk wat de raad precies heeft besloten. Beslispunten uit een raadsdocument worden namelijk niet vermeld. Hetzelfde kan opgemerkt worden voor het MPG (deel I), de exploitaties Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg.

Het overzicht met mijlpalen in de paragraaf grote projecten bevat - dit geldt zeker voor de programmarekening 2011 en 2012 - veel mijlpalen en is hierdoor niet zo overzichtelijk. De (financiële) aannamen die ten grondslag liggen aan de planningen van de deelprojecten van het project Veluwe Poort lijken degelijk onderbouwd. De afdeling Grondzaken bepaalt, toetst en actualiseert periodiek de grondprijzen en de te hanteren parameters (bijvoorbeeld de te hanteren parameters voor de kosten- en opbrengstenontwikkeling van woningen). Voor het plannen van het aantal te bouwen woningen wordt uitgegaan van de opnamecapaciteit van de markt en gebruik gemaakt van actuele onderzoeksresultaten.

De Businesscase VP wordt periodiek geactualiseerd en twee keer per jaar gepresenteerd aan de raad. Met de Businesscase VP worden de (financiële) verbanden tussen de verschillende deelprojecten van het project VP inzichtelijk gemaakt. De Businesscase wordt verder gebruikt voor scenarioberekening¹⁸.

In raadsvoorstellen over het project VP wordt meestal verwezen naar relevante, voorgaande raadsbesluiten. Een totaaloverzicht van raadsbesluiten, die de raad in het verleden heeft genomen, ontbreekt veelal. Een enkele keer staat een raadsvoorstel op zichzelf en zijn er nog geen relevante, voorgaande raadsbesluiten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het raadsvoorstel over de locatie van de Turkse moskee Ede (VR 2012/102).

In de meeste gevallen is uit het raadsvoorstel niet op te maken wat de raad op een eerder moment precies heeft besloten. Beslispunten uit voorgaande besluiten worden vaak niet vermeld. Bij het raadsvoorstel/-besluit Vaststellen functioneel ontwerp

¹⁸ Deze informatie is gebaseerd op een gesprek met de projectdirecteur en de projectmanager financiën van het project Veluwe Poort

Parklaan - dit voorstel is behandeld in de raad van 23/30 juni 2011 - zit wel een besluitenhistorie. Uit het chronologische overzicht wordt duidelijk wat de raad op een bepaald moment heeft besloten (VR 2011/48).

De raadsvoorstellen bevatten over het algemeen duidelijke, concrete beslispunten. Zo wordt bij het raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan en exploitatieplan Kop van de Parkweg (raadsbehandeling van 22 maart 2012) de raad gevraagd in te stemmen met de zienswijzennota, het bestemmingsplan, het treffen van een (aanvullende) voorziening en een exploitatieplan vast te stellen (VR 2012/8).

Wil een raadslid zich echter een goed oordeel kunnen vormen over dit raadsvoorstel/-besluit dan is echter het raadplegen c.q. doorlezen van de bijlagen - het bestemmingsplan en exploitatieplan - nodig.

Een echt startdocument (een bestuurlijk beslisdocument) is van het project Veluwe Poort niet aanwezig. Er is wel sprake van een Kadernota Ede-Oost uit 2004. In de Kadernota Ede-Oost staan de uitgangspunten en randvoorwaarden voor het Masterplan Ede-Oost. In de kadernota passeren vier ontwikkelingsrichtingen (modellen) de revue: Parkstad, Tuinstad, Hovenstad en Lanenstad. In de inleiding van de nota wordt globaal ingegaan op het doel van het project. Een probleemanalyse ontbreekt.

Periodiek wordt de kwantitatieve en kwalitatieve risicoanalyse van het project VP geactualiseerd. De analyse heeft op allerlei aspecten (d.w.z. niet alleen financiële aspecten) betrekking.

3.4 Overige aspecten

Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
De informatie is evenwichtig verdeeld over de inhoudelijke en financiële aspecten en de risico-informatie.	Ga na of de informatie in het raadsdocument evenwichtig verdeeld is over de inhoudelijke en financiële aspecten en de risico-informatie.	De informatie in het MPG is evenwichtig verdeeld over de financiële aspecten, de risico's en de inhoudelijke aspecten.	Goed
		De informatie in de paragraaf grote projecten is redelijk evenwichtig verdeeld over deze aspecten. Vanaf de programmabegroting 2013 wordt nog slechts summier aandacht besteed aan de financiële aspecten.	Voldoende
		De raadsvoorstellen zijn vooral inhoudelijk van aard. Voor financiële aspecten wordt soms verwezen naar de Businesscase VP, een financiële bijlage e.d.	Matig/voldoende

Vervolg tabel 5. Normen- en toetsingskader - volledigheid van informatie VP

Norm	Toets	Bevinding	Resultaat
De informatie is vooral gericht op de kaderstellende functie van de raad.	Stel op basis van de te onderzoeken raadsdocumenten vast of de ter beschikking gestelde informatie vooral gericht is op de kaderstellende functie.	De informatie in het MPG is m.n. gericht op de controlerende functie van de raad.	Niet van toepassing
		In de paragraaf grote projecten zijn de te realiseren mijlpalen, het doel van het project vermeld.	Voldoende
		De raadsvoorstellen bevatten over het algemeen duidelijke beslispunten die worden toegelicht. De informatie is m.n. gericht op de kaderstellende functie	Voldoende

Bevindingen

Ook voor de paragraaf grote projecten VP geldt dat de informatie in de paragraaf redelijk evenwichtig is verdeeld over inhoudelijke aspecten, de risico's/beheersmaatregelen en de financiële aspecten. Voor het onderdeel financiën geldt dat vanaf de Programmabegroting 2013-2016 aansluiting is gezocht bij het MPG (deel I). Ook in het MPG deel I (de exploitaties Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg) wordt op een evenwichtige wijze aan deze aspecten aandacht geschonken.

De raadsvoorstellen over het project VP zijn vooral inhoudelijk van karakter. Voor de meeste raadsvoorstellen geldt dat er minder aandacht is voor de risico's en financiële aspecten. Soms wordt er in het voorstel voor de financiële aspecten verwezen naar een bestemmingsplan, de Businesscase VP of een (geheime) financiële bijlage. In een enkel raadsvoorstel - bijvoorbeeld het voorstel over de herontwikkeling van de Frisokazerne - wordt uitgebreid stilgestaan bij de risico's en de financiën (VR 2012/36).

In de paragraaf grote projecten is het doel van het project VP beknopt, maar duidelijk aangegeven. De informatie in het MPG (deel I) is vooral gericht op de controlerende taak van de raad. De raadsvoorstellen bevatten in de meeste gevallen duidelijke beslispunten die vervolgens worden toegelicht. De informatie in het raadsvoorstel is over het algemeen gericht op de kaderstellende functie van de raad.

4. De waardering van de raad van de informatievoorziening over het project Bedrijventerrein A12-Veenendaal en het project Veluwse Poort

Hoe waardeert de raad de informatievoorziening over grote projecten? In het bijzonder die over de projecten BT A12 en de VP? De rekenkamercommissie heeft voor de beantwoording van deze vraag gesprekken gevoerd met raadsleden en een enquête onder raadsleden en fractievolgers van de gemeenteraad van Ede laten uitvoeren.

4.1 De uitkomsten van de gesprekken

De commissie heeft met vier raadsleden, de beide portefeuillehouders en de verantwoordelijke c.q. inhoudelijk betrokken ambtenaren over de informatievoorziening over grote projecten gesproken (zie verder bijlage II).

Algemeen

De raadsleden waarmee de commissie gesproken heeft zijn tevreden over de informatievoorziening over het project BT A12 en het project VP. Men vindt de informatievoorziening in grote lijnen adequaat. De raadsvoorstellen die de raad over deze projecten ontvangt zijn volgens hen over het algemeen van voldoende kwaliteit. De planning- en controldocumenten zijn voor ervaren en financieel goed onderlegde raadsleden goed leesbaar en begrijpelijk. Dit ligt anders voor de minder ervaren, minder financieel geschoolde raadsleden. Het MPG vindt men een begrijpelijk en informatief document. De raadsleden vinden dat de informatie die men van het college ontvangt evenwichtig is verdeeld over de inhoudelijke, de financiële aspecten en de risico's. Men vindt dat de toegankelijkheid van de informatie over de grote projecten is verbeterd met de komst van de iPad en iAnnotate. Over het Bestuurlijk InformatieSysteem (het BIS) zijn de raadsleden negatief. Dit vinden zij een weinig gebruikersvriendelijk en omslachtig systeem.

In de gesprekken met de raadsleden werden door hen de volgende kanttekeningen bij c.q. tekortkomingen ten aanzien van de informatievoorziening over grote projecten genoemd. Men vindt dat een raadsvoorstel soms te weinig kaderstellend is. Aan de raad wordt bijvoorbeeld gevraagd een nota vast te stellen, terwijl de kaders van de nota in het voorstel niet verder zijn vermeld. Een van de raadsleden vindt dat het tijdens het raadsdebat soms teveel over de details en te weinig over de hoofdlijnen gaat. Een ander raadslid stelt dat hij eigenlijk nooit de informatie krijgt die nodig is voor het vervullen van de kaderstellende functie. Het college presenteert geen scenario's en projectalternatieven en vertelt niet aan de raad hoe men tot een besluit is gekomen. Volgens hem heeft de raad zo geen ruimte om bij te sturen¹⁹. Drie van de vier raadsleden missen een tijdsbalk of een besluitenhistorie. Men vindt deze nuttig voor het versterken van het historisch bewustzijn en het overzicht. Vooral nieuwe raadsleden kunnen volgens hen hiermee hun voordeel doen.

Geen van de raadsleden ziet een duidelijke relatie tussen de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Besluitwaardig uit april 2010 en de verbeteringen die nadien in de informatievoorziening hebben plaatsgevonden.

¹⁹ Volgens dit raadslid is dit niet alleen de schuld van het college, maar is de raad hier ook zelf debet aan.

Het project VP

De raadsleden zijn tevreden over de informatievoorziening over het project VP. Zij vinden dat zij voldoende informatie ontvangen over de voortgang van het project en waarderen de informatiebijeenkomsten waarbij de raad wordt ingelicht over de ontwikkelingen in de deelprojecten en de Businesscase wordt gepresenteerd. Het is de raadsleden over het algemeen duidelijk in welke fase een deelproject zich bevindt. Dit is volgens hen voor een minder goed ingewijd raadslid lastiger. Een van de raadsleden merkte tijdens het gesprek op dat hij soms wel erg veel informatie over het project krijgt.

De portefeuillehouder van het project VP vindt dat de raad goed en voldoende frequent wordt geïnformeerd over de voortgang van het project. Hij verwijst hierbij onder meer naar de informatiebijeenkomsten, die periodiek voor de raad worden georganiseerd. De uitvoering van het project vindt volgens hem op een bedrijfsmatige wijze plaats. Wat hem betreft vindt bij toekomstige, grote projecten de informatievoorziening op dezelfde wijze plaats als bij het project VP.

Het project BT A12

De raadsleden vinden de informatievoorziening over dit project nogal summier en vrij ad hoc. De raad wordt alleen ingelicht wanneer er belangrijke ontwikkelingen op het bedrijventerrein plaatsvinden (denk bijvoorbeeld aan de vestiging van het Plantion). Drie van de vier raadsleden waarmee de commissie gesproken heeft, vinden dit niet echt een probleem. Volgens een raadslid bevindt het project zich in een andere fase dan het project VP en beperkt de taak van de raad zich nu tot controle op de uitvoering. De raadsleden realiseren zich dat er ook bij het project BT A12 grote (financiële) risico's spelen.

De portefeuillehouder van het project BT A12 vindt dat de informatievoorziening over het project geen lacunes bevat. De raadsvoorstellen over het project zijn z.i. van goede kwaliteit.

4.2. De uitkomsten van de enquête

Begin januari 2014 hebben de raadsleden en fractievolgers van gemeente Ede een verzoek ontvangen om deel te nemen aan een korte enquête over de informatievoorziening over grote projecten ²⁰. In de enquête worden naast enkele algemene vragen over de informatievoorziening over (grote) projecten specifieke vragen gesteld over de informatievoorziening over het project BT A12 en het project VP.

De totale respons op de enquête bedraagt 44,4% ²¹. De uitkomsten van de enquête zijn - gezien de geringe omvang van de onderzoekspopulatie - niet uitgesplitst naar raadsleden en fractievolgers.

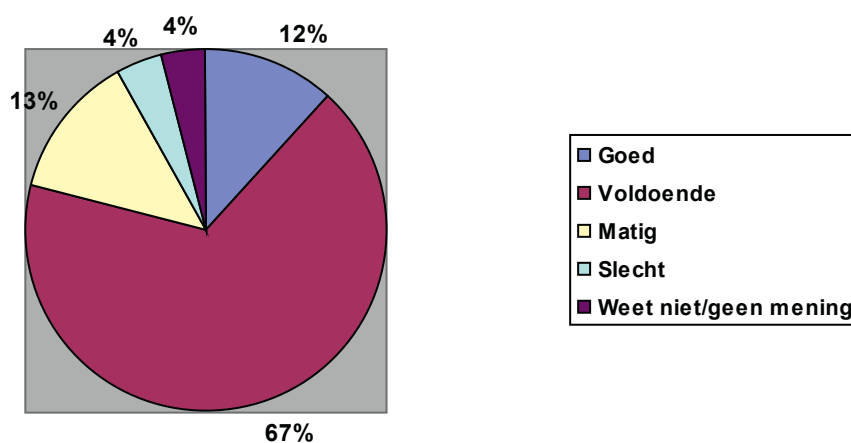
²⁰ De raadsleden c.q. fractievolgers hadden tot 17 januari 2014 de tijd om te reageren op de enquête. De enquête bestaat uit tien vragen.

²¹ Zeventien raadsleden en zeven fractievolgers hebben de vragenlijst ingevuld.

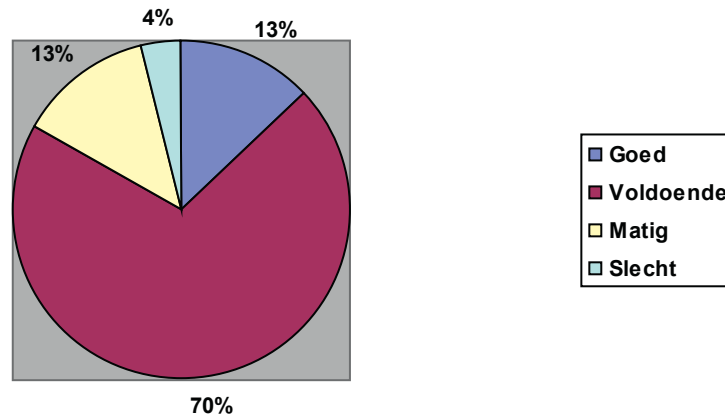
Algemeen

Een ruime meerderheid van de raadsleden en fractievolgers die deelgenomen hebben aan de enquête (namelijk 79 respectievelijk 83 %) beoordeelt de frequentie waarmee het college de raad mondeling en schriftelijk informeert over de voortgang van de projecten voldoende tot goed (zie hieronder grafiek 1. en 2.).

Grafiek 1. Hoe beoordeelt u de frequentie waarmee het college u mondeling informeert over de voortgang van projecten?

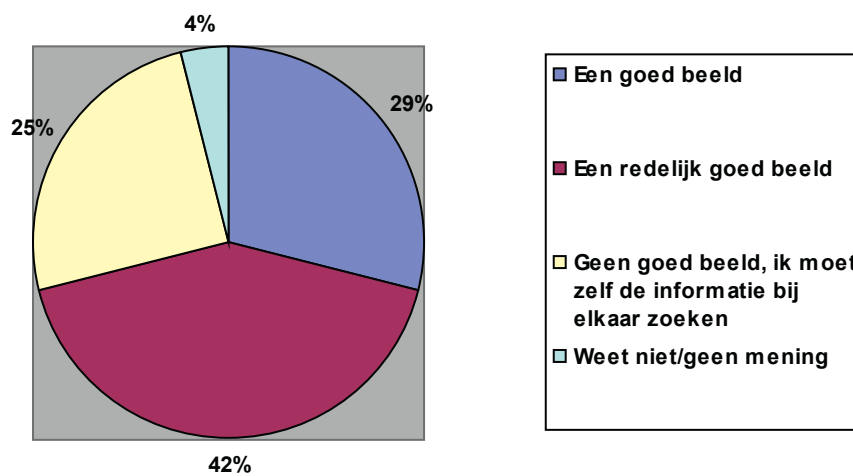

Grafiek 2. Hoe beoordeelt u de frequentie waarmee het college u schriftelijk informeert over de voortgang van projecten?

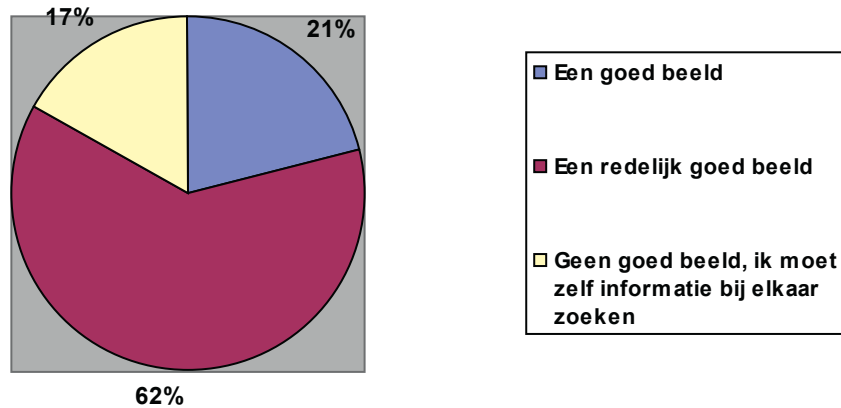

De meeste respondenten zijn van mening dat de mondelinge en schriftelijke informatie die zij van het college ontvangen een redelijk goed tot goed beeld (71 respectievelijk 83%) geeft van de voortgang van de projecten (zie hieronder grafiek 3. en 4.).

Grafiek 3. Geeft de mondelinge informatie die u van het college ontvangt een goed beeld van de voortgang van de projecten?

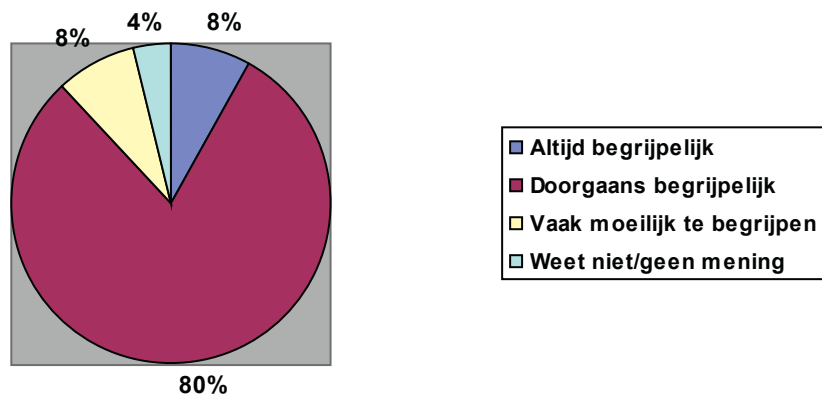

Grafiek 4. Geeft de schriftelijke informatie die u van het college ontvangt een goed beeld van de voortgang van de projecten?

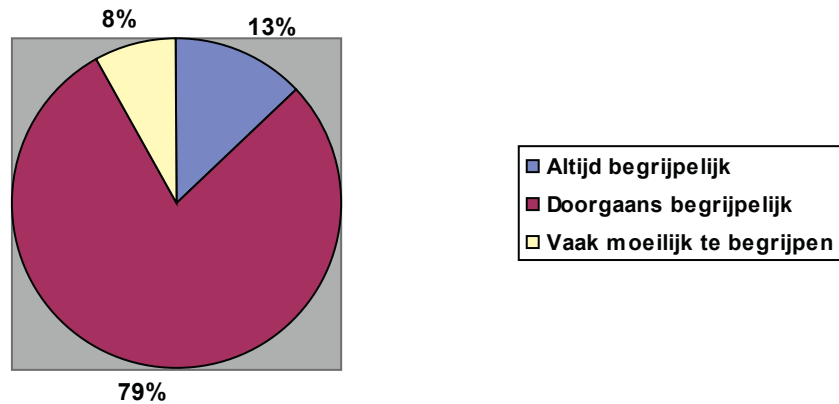

Een grote meerderheid (zo'n 80 %) van de respondenten vinden de taal waarin de informatie van het college over de voortgang van de projecten is gesteld doorgaans begrijpelijk (zie hierna grafiek 5. en 6.).

Grafiek 5. Hoe beoordeelt u in het algemeen de taal waarin de mondelinge informatie van het college over de voortgang van het project is gesteld?

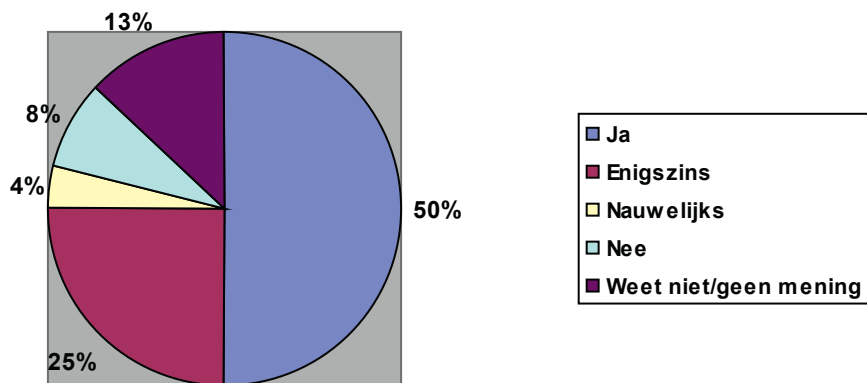

Grafiek 6. Hoe beoordeelt u in het algemeen de taal waarin de schriftelijke informatie van het college over de voortgang van het project is gesteld?

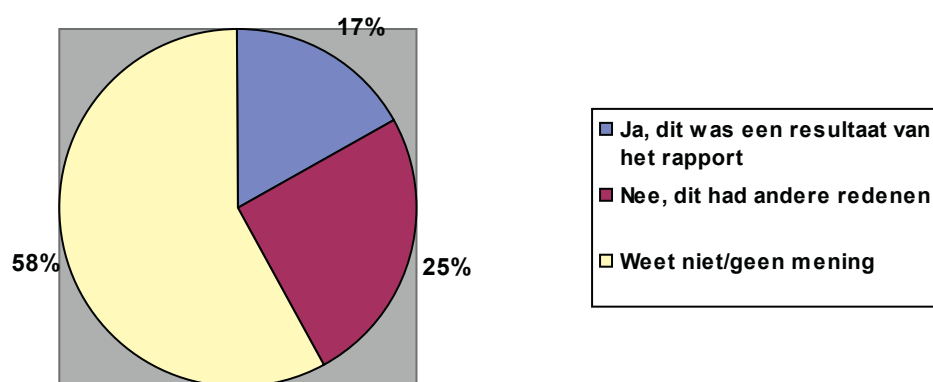
De helft van de raadsleden en fractievolgers die deelnamen aan de enquête vindt dat de informatie over grote projecten in de afgelopen twee jaar is verbeterd, 25 % vindt dat dit enigszins het geval is (zie hieronder grafiek 7).

Grafiek 7. Vindt u dat de informatie over (grote) projecten in de afgelopen twee jaar is verbeterd?

Een minderheid (17 %) is van mening dat deze verbetering een resultaat is van het rekenkamerrapport Besluitwaardig uit 2010. Een deel van de respondenten denkt dat de verbeteringen andere redenen hadden (25 %) en het grootste deel (58 %) weet het niet of heeft geen mening (zie hierna grafiek 8).

Grafiek 8. Is deze verbetering volgens u het resultaat van het rekenkamerrapport Besluitwaardig. Informatievoorziening grote projecten?

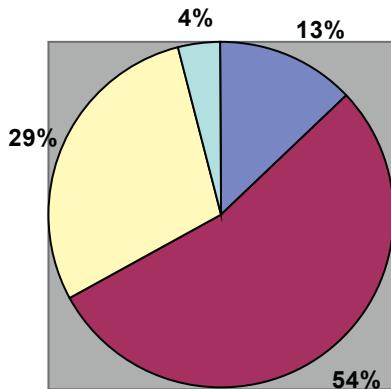

Het project VP

Bijna alle respondenten (96 %) vinden dat het college de raad in deze raadsperiode regelmatig mondeling heeft geïnformeerd over de voortgang van het project de Veluwse Poort. Van de raadsleden en fractievolgers die deelnamen aan de enquête meent 13 % dat het college dit op eigen initiatief doet, 54 % is van mening dat het college de raad deels op eigen initiatief en deels op verzoek van de gemeenteraad informeert over de voortgang van het project. Van de respondenten is 29 % van mening dat het college de raad vooral of uitsluitend informeert op verzoek van de gemeenteraad (zie hieronder grafiek 9).

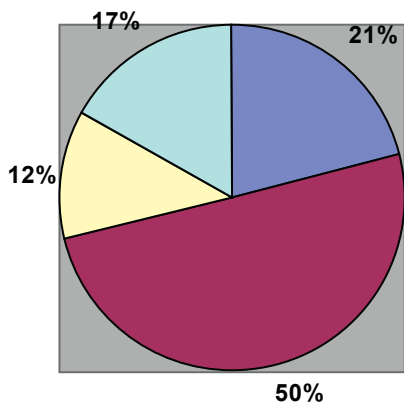
De respondenten oordelen minder positief over de frequentie van de schriftelijke informatie over de voortgang van het project Veluwse Poort. Zo vindt 17 % van de raadsleden en fractievolgers dat zij onvoldoende worden geïnformeerd over de voortgang van het project (zie grafiek 10).

Grafiek 9. Heeft het college u gedurende deze raadsperiode voldoende frequent mondeling geïnformeerd over de voortgang van het project Veluwe Poort?

- Ja, het college heeft de raad regelmatig en op eigen initiatief geïnformeerd
- Ja, het college heeft de raad regelmatig geïnformeerd, deels op eigen initiatief, deels op verzoek van de raad
- Ja, het college heeft de raad regelmatig geïnformeerd, maar vooral of uitsluitend op verzoek van de raad
- Weet niet/geen mening

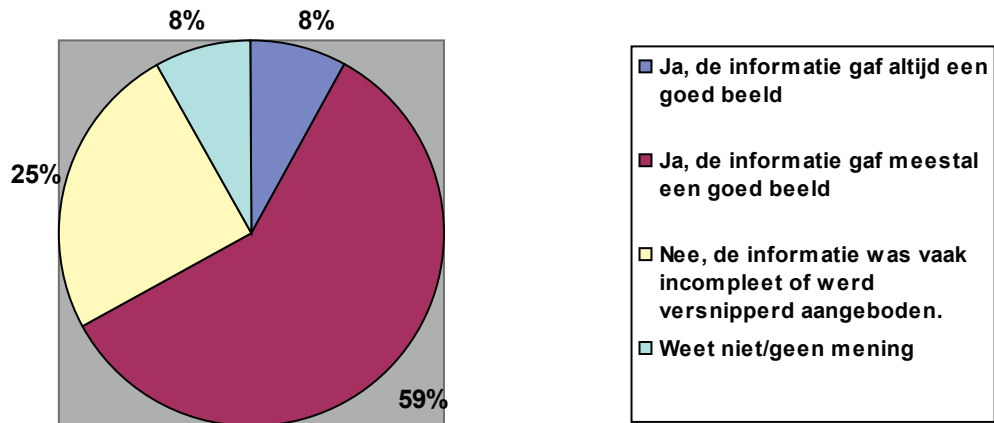
Grafiek 10. Heeft het college u gedurende deze raadsperiode voldoende frequent schriftelijk geïnformeerd over de voortgang van het project Veluwe Poort?

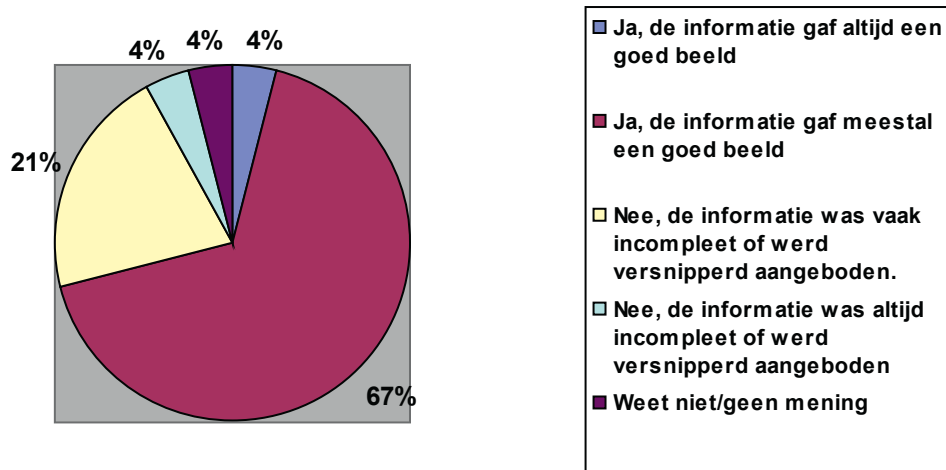
- Ja, het college heeft de raad regelmatig en op eigen initiatief geïnformeerd
- Ja, het college heeft de raad regelmatig geïnformeerd, deels op eigen initiatief, deels op verzoek van de raad
- Ja, het college heeft de raad regelmatig geïnformeerd, maar vooral of uitsluitend op verzoek van de raad
- Nee, het college heeft de raad onvoldoende geïnformeerd

Een meerderheid van de respondenten (67 respectievelijk 71 %) vindt dat de mondelinge en schriftelijke informatie die men van het college kreeg over het project VP een goed of meestal een goed beeld gaf van de voortgang van het project.

Grafiek 11. Vindt u dat de mondelinge informatie die u van het college kreeg over het project Veluwse Poort u een goed beeld gaf van de voortgang van het project?

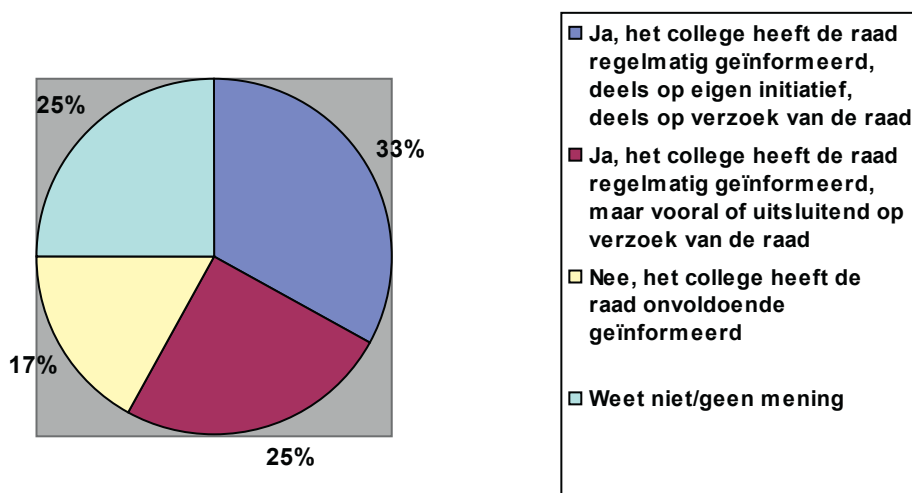
Grafiek 12. Vindt u dat de schriftelijke informatie die u van het college kreeg over het project Veluwse Poort u een goed beeld gaf van de voortgang van het project?

Het project BT A12

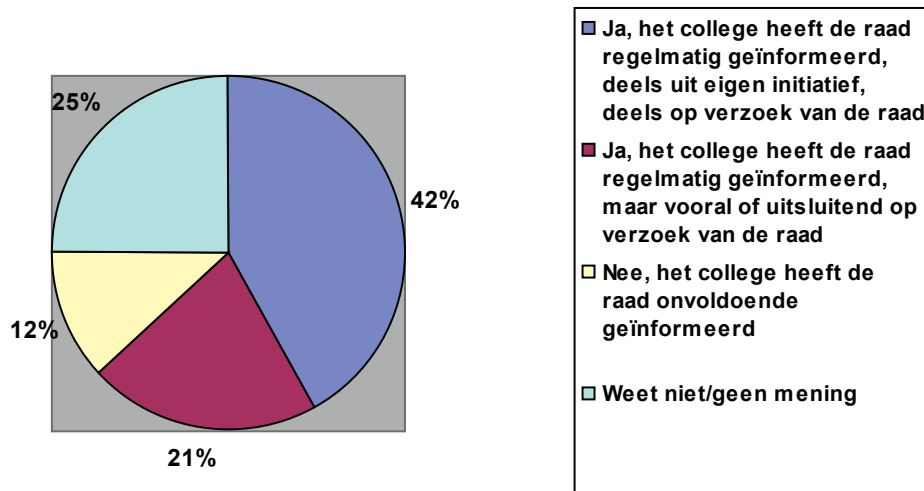
De raadsleden en fractievolgers die deelgenomen hebben aan de enquête zijn minder positief over de frequentie waarmee het college hen mondeling en schriftelijk heeft geïnformeerd over de voortgang van het project BT A12. Een kleine meerderheid vindt dat het college hen regelmatig informeert over de voortgang van het project (voor de mondelinge en schriftelijke informatie is dit 58 respectievelijk 63%) (zie hieronder grafiek 13. en 14.). Geen enkele respondent vindt dat het college dit uitsluitend op eigen initiatief doet. Een kwart van de respondenten (25 %) heeft geen mening over de frequentie van de mondelinge en schriftelijke informatie over het project. Het project BT A12 leeft kennelijk minder bij de raad dan het project VP ²².

Grafiek 13. Heeft het college u gedurende deze raadsperiode voldoende frequent mondeling geïnformeerd over de voortgang van het project bedrijventerrein A12 Ede-Veenendaal?

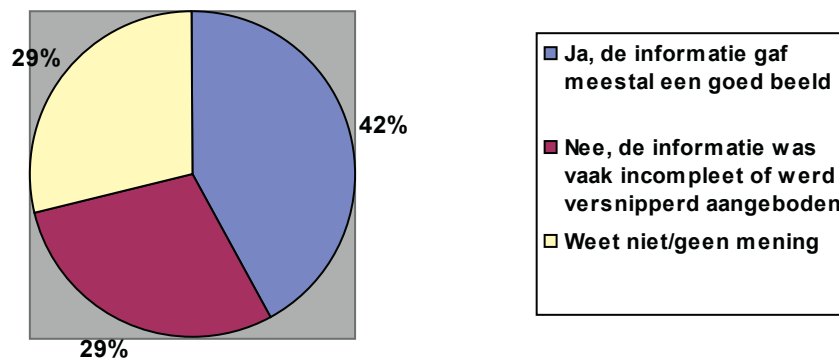
²² Dit enquêteresultaat komt overeen met de bevindingen uit de gesprekken, die de commissie met de raadsleden heeft gevoerd.

Grafiek 14. Heeft het college u gedurende deze raadsperiode voldoende frequent schriftelijk geïnformeerd over de voortgang van het project bedrijventerrein A12 Ede-Veenendaal?

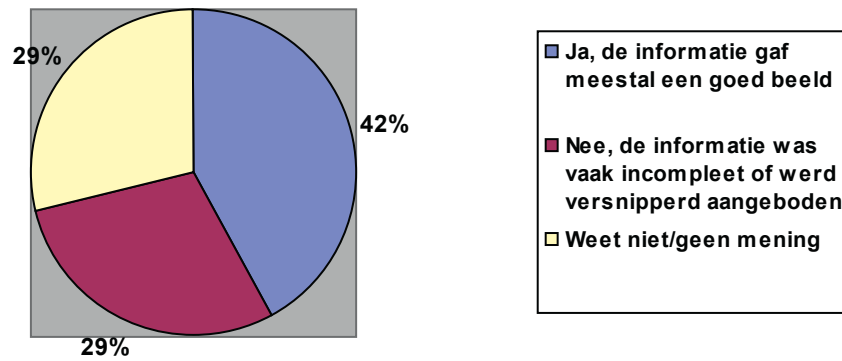

Een hoog percentage van de geënquêteerde raadsleden en fractievoelers is van mening dat de mondeling en schriftelijke informatie, die de raad van het college over het project BT A12 ontving, vaak een incompleet of versnipperd beeld gaf van de voortgang van het project (29%). Relatief veel respondenten (29 %) hebben geen mening over deze vraag en 42 % vindt dat de informatie meestal een goed beeld gaf.

Grafiek 15. Vindt u dat de mondelinge informatie - die u van het college kreeg over het project bedrijventerrein A12 Ede-Veenendaal - u een goed beeld gaf van de voortgang van het project?

Grafiek 16. Vindt u dat de schriftelijke informatie - die u van het college kreeg over het project bedrijventerrein A12 Ede-Veenendaal - u een goed beeld gaf van de voortgang van het project?

Bijlagen

Vervolgonderzoek informatievoorziening grote projecten

The page features a solid blue background. Two decorative, curved lines in a lighter green shade sweep across the page, one starting from the left edge and curving towards the right, and another starting from the bottom right corner and curving towards the left.

Bijlage I: Overzicht van geraadpleegde documenten

Algemeen

- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Informatievoorziening grote projecten (2002)
- Algemene Rekenkamer, Handreiking informatievoorziening grote projecten (2002)
- Rekenkamercommissie Ede, rapport Besluitwaardig. Informatievoorziening grote projecten (2010)

Planning- en controldocumenten en verslagen

- Programmabegroting (2011 t/m 2013)
- Programmarekening (2011 en 2012)
- MPG (2012 en 2013)
- Verslag van de raads werkgroep Programmabegroting van 9 september 2010 en 10 februari 2011
- Verslag van de raadsvergadering van 8 april 2010
- Verslag van de raadscommissie AZ&M van 29 maart 2010

Raadsvoorstellen/-besluiten (inclusief bijlagen)

Project BT A12

- Bestemmingsplan ISEV (VR 2003/129)
- Beeldkwaliteitsplan Hanepol, Schuttersveld en buitenplaatsen (VR 2006/9)
- Beeldkwaliteitsplan Schuttersveld (VR 2008/32)
- Instellen bebouwde komgrens BT A12 (VR 2008/38)
- Bestemmingsplan Ede-West 2009 (VR 2010/17)
- Beeldkwaliteitsplan Buitenplaatsen Ede-West (VR 2010/124)
- Bestemmingsplan De Klomp-Oost rondweg (VR 2012/5)
- Onteigeningsprocedure bestemmingsplan Ede-West 2009 (VR 2012/48)

Project VP algemeen

- Masterplan Ede-Oost/Spoorzone (VR 2005/42)
- Structuurvisie infrastructuur Ede-Oost (VR 2008/69)
- Aanvulling m.e.r. Ede-Oost en Spoorzone (VR 2009/13)
- Planconcept Veluwe Poort (VR 2009/77)

Project VP Enka

- Beeldkwaliteitsplannen Enka Oostrand en De Hofjes deelgebied B (VR 2011/73)
- Bestemmingsplan Enka-terrein, Boswonen (VR 2011/93)
- Kredietaanvraag verlegging gastransportleiding en realisatie geluidsvoorziening woningen Enka Bosschage (VR 2012/30)

Project VP Kazerneterreinen

- Bestemmingsplan tijdelijk beheer kazerneterreinen Ede (VR 2010/78)
- Ontwikkelingsplan en grondexploitatie kazerneterreinen (VR 2011/47)
- Herontwikkeling Frisokazerne (2012/36)
- Bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan kazerneterreinen (VR 2013/17)

Project VP Kop van de Parkweg

- Stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan Kop van de Parkweg (VR 2010/85)
- Bestemmingsplan en exploitatieplan Kop van de Parkweg (VR 2012/8)

Project VP Parklaan

- Functioneel ontwerp Parklaan (VR 2011/48)
- Bestemmingsplan Parklaan (VR 2012/72)
- Kredietaanvraag verwervingen gronden ten bate van de Parklaan (VR 2012/73)
- Onteigeningsprocedure bestemmingsplan Parklaan (VR 2012/88 en VR 2013/18)
- Ontsluiting Mauritskazerne en Enka-terrein (VR 2013/49)

Project VP Spoorzone

- Aanpak spoorzone Ede-Oost (VR 2007/111)
- Spoorzone Ede: handhaven spoor op huidige hoogteligging (VR 2010/94)
- Keuzenota spoorzone Ede (VR 2012/77)
- Locatie Turkse moskee Ede (VR 2012/102)

Bijlage II: Overzicht van personen waarmee de commissie heeft gesproken

Gesprekken met raadsleden

- Gesprek met de heer J. van Heuveln, raadslid en fractievoorzitter van de CU
- Gesprek met de heer H. van Huijstee, raadslid en fractievoorzitter van de PvdA
- Gesprek met de heer B. Komdeur, raadslid van het CDA
- Gesprek met de heer J. Wijsmuller, raadslid van D66

Gesprekken met het college van B en W

- Gesprek met de heer R. Kremers, portefeuillehouder van het project BT A12
- Gesprek met de heer E. van Milligen, portefeuillehouder van het project VP

Gesprekken met ambtenaren

- Gesprek met mevrouw S. Biesta, projectleider van het project BT A12
- Gesprek met de heer M. Bonekamp, projectmanager deelproject kazerneterreinen (project VP)
- Gesprek met de heer E. Fortuin, adviseur afdeling financiën en control
- Gesprek met de heer H. van Lent, concerncontroller
- Gesprek met de heer W. van der Vlugt, projectdirecteur VP

Bijlage III: Besluitenhistorie van het project BT A12 en het project VP

Het project BT A12

Het project BT A12 kent een vrij lange geschiedenis en wordt voor het eerst genoemd in de Interprovinciale Structuurvisie Ede-Veenendaal (ISEV) uit 1992. Bij het opstellen van deze structuurvisie ging men uit van de verwachting dat in Ede en Veenendaal tot 2015 voor ongeveer 200 hectare bedrijvengebied aanvullende ruimte moest worden gevonden²³. In het Structuurplan ISEV uit 2000 zijn de kaders voor de ontwikkeling van de drie bedrijfsterreinen (BT A12-Noord, BT A12-Zuid en De Klomp-Oost) vastgelegd. Begin 2002 sluiten de colleges van de gemeente Ede en Veenendaal een samenwerkingsconvenant ISEV-bedrijventerreinen af, waarin onder meer afspraken worden gemaakt over het gezamenlijke uitgiftebeleid, de fasering en een duurzame inrichting van de bedrijventerreinen (VR 2003/129).

Op 29 januari 2004 heeft de gemeenteraad van Ede het bestemmingsplan ISEV vastgesteld. In het bestemmingsplan wordt uitgegaan van een budgettair neutrale exploitatie. Daarnaast wordt uitgegaan van drie planfasen: de eerste fase betreft de realisering van de vlekken Ede-West II en III (d.w.z. BT A12 Noord en Zuid), de landgoederenzone (de buitenplaatsen) en het gereedmaken van het duurzaamheidsplan. De tweede fase omvat de aanleg van het bedrijventerrein De Klomp-Oost (na de realisering van de aansluiting van de oostelijke rondweg Veenendaal op de A12), de groene bufferzone tussen het bedrijventerrein De Klomp-Oost en het dorp De Klomp en de aanleg van de ecologische verbindingszone. Tijdens de derde en laatste fase wordt het recreatieproject Ede-West en de voorzieningen in het middengebied gerealiseerd (VR 2003/129).

Het college heeft vervolgens het bestemmingsplan ISEV gefaseerd uitgewerkt in verschillende uitwerkingsplannen. In 2005 is het eerste Uitwerkingsplan Ede-West op- en vastgesteld (d.w.z. Ede-West II en III). Het project heet vanaf die tijd BT A12 Ede-Veenendaal. In 2008 heeft het college het tweede uitwerkingsplan Ede-West (Schuttersveld) vastgesteld²⁴.

Nadat de Raad van State op 26 oktober 2005 het bestemmingsplan ISEV onherroepelijk heeft verklaard en Gedeputeerde Staten het eerste uitwerkingsplan begin 2006 heeft goedgekeurd start de gemeente voor enkele gronden binnen het plangebied een onteigeningsprocedure. De gemeente heeft namelijk nog niet alle gronden in het plangebied in haar bezit

Op 2 maart 2006 stelt de gemeenteraad van Ede het beeldkwaliteitsplan Hanepol, Schuttersveld en buitenplaatsen - voordat gestart wordt met de marketing voor de bedrijventerreinen en het bouwrijp maken van de terreinen - vast (VR 2006/9). In juli 2008 moet het beeldkwaliteitsplan Schuttersveld in verband met de schaalverandering van enkele kavels, dit heeft onder meer te maken met de komst van de veiling Plantion, worden aangepast (VR 2008/32).

²³ Planningsdocument BT A12 (2008), blz. 4.

²⁴ Zie verslag van collegevergadering van 19 september 2006.

In het planningsdocument uit 2008 staat dat de recreatieplas geen deel meer uit maakt van het project BT A12 en dat dit ook geldt voor de herziening van het bestemmingsplan De Klomp Dorp.

In april 2010 stelt de raad het bestemmingsplan Ede-West 2009 vast. Het bestemmingsplan betreft een herziening van het bestemmingsplan ISEV. Een herziening van het bestemmingsplan ISEV is nodig, omdat enkele onderdelen van het plan niet zijn goedgekeurd, het nieuwe plan de bouw van zelfstandige kantoren en een hogere milieucategorie op een aantal locaties mogelijk maakt (VR 2010/17).

Voor de buitenplaatsenzone, direct grenzend aan het bedrijventerrein Schuttersveld, wordt in 2011 een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Het gaat om 8 nieuwe buitenplaatsen (VR 2010/124).

Tijdens de raadsvergadering van 22 maart 2012 stelt de raad het bestemmingsplan De Klomp-Oost vast. Dit bestemmingsplan maakt de aanleg van de aansluiting van de rondweg Veenendaal op de A12 en P + R mogelijk. Verder vormt het bestemmingsplan een goede planologische basis voor een mogelijke onteigening van gronden die voor de aanleg van de rondweg nodig zijn (VR 2012/5).

Het project VP

In de Kadernota Ede-Oost uit 2004 staan de randvoorwaarden en uitgangspunten voor het op te stellen Masterplan Ede-Oost en de Spoorzone.

In het Masterplan, behandeld in de raadsvergadering van 26 mei 2005, zijn voor de komende decennia de kwalitatieve kaders voor de gewenste gebiedsontwikkeling (d.w.z. het landschap, de infrastructuur en de cultuurhistorie) van Ede-Oost en de spoorzone beschreven.

In het plan zijn de uitgangspunten en randvoorwaarden opgenomen, waaraan de planvorming van de verschillende deelprojecten moet voldoen. Het masterplan heeft geen planologisch-juridische status.

In het raadsvoorstel bij het plan gaat men onder meer uit van de bouw van 3.500 tot 4.500 woningen. Voor de voorgestelde gebiedsontwikkeling is de ontwikkeling van een nieuwe oostelijke verbindingsweg tussen de N224 en de A12 noodzakelijk. Voor de aansluiting op de A12 zal er een nieuwe aansluiting worden gerealiseerd dan wel zullen bestaande aansluitingen worden aangepast.

Voor het vervolgtraject gaat men uit van vier sporen: een planologisch-juridisch spoor (het opstellen van bestemmingsplannen, een milieu-effectrapportage), het nader uitwerken van de deelprojecten (De Kop van de Parkweg, het Enka-complex en de kazerneterreinen), de verwerving van de kazerneterreinen en het station (en omgeving) en het verdiepen van het spoor (VR 2005/42).

In de Aanpak Spoorzone, behandeld in de raadsvergadering van 7 februari 2008, wordt aan de raad voorgesteld te kiezen voor alternatief 6 (het voorkeursalternatief). In het voorkeursalternatief wordt uitgegaan van een deels verdiept en deels op het maaiveld gelegen spoor en een licht naar het oosten verschoven station. Het plan voorziet in ongelijkvloerse kruisingen ten oosten en ten westen van het station. De aanpak heeft als doel het wegnemen van de barrièrewerking van het spoor, het voorkomen van geluidsoverlast, het oplossen van verkeersonveilige situaties en het opwaarderen van het station Ede-Wageningen. Voor de aanpak van de Spoorzone, uitgaande van de voorkeursvariant, is een bedrag geraamd van in totaal € 110 mln. (VR 2007/111).

Op 11 december 2008 stelt de raad de Structuurvisie infrastructuur Ede-Oost vast (VR 2008/69). Op 23 april 2009 volgt de vaststelling van het raadsvoorstel Aanvulling m.e.r. Ede-Oost en Spoorzone, besluit m.e.r. (VR 2009/13).

Het planconcept Veluwe Poort, behandeld tijdens de raadsvergadering van 17 december 2009, is te zien als het merk, de leidraad van het project. Het is de bedoeling dat geïnteresseerde partijen - naar aanleiding van het planconcept - gaan investeren in het project (VR 2009/77).

Op 30 september 2010 wordt de raad gevraagd in te stemmen met het bestemmingsplan Tijdelijk beheer kazerneterreinen Ede. In het raadsvoorstel staat dat het Ministerie van Defensie de kazerneterreinen op 1 januari 2011 aan de gemeente Ede zal overdragen. Vanaf dat moment tot het moment dat het gebied volledig is herontwikkeld zullen het gebied en de gebouwen tijdelijk worden beheerd. Voor de gebouwen zullen tijdelijke verhuurders en/of gebruikers worden gezocht. Gedacht wordt o.a. aan kantoorfuncties, lichte bedrijvigheid en maatschappelijke instellingen. Om dit mogelijk te maken moet het huidige bestemmingsplan worden gewijzigd. De gemeente en het Rijks Vastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf voeren samen het tijdelijk beheer uit. De situatie van tijdelijk beheer zal naar verwachting minimaal 10 jaar duren (VR 2010/78).

In de raadsvergadering van 11 november 2010 besluit de raad om het spoor niet partieel te verdiepen, maar het spoor op de huidige hoogte te handhaven (zie het raadsvoorstel Spoorzone Ede: handhaven spoor op huidige hoogteligging, VR 2010/94). In het voorstel passeren de voor- en nadelen van de huidige hoogte variant en het partieel verdiepen van het spoor de revue.

In dezelfde raadsvergadering wordt aan de raad gevraagd het stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitsplan van de Kop van de Parkweg vast te stellen. De Kop van de Parkweg is namelijk aan herontwikkeling toe, een groot deel van de panden in dit gebied is in een slechte staat. Het doel is om de Kop van de Parkweg te transformeren naar een levendig en gemengd gebied waarin gewoond, gewerkt, gewinkeld en uitgegaan wordt en waar het prettig verblijven is. Met het stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan worden de ruimtelijke en stedenbouwkundige kaders voor de verdere planuitwerking van de Kop van de Parkweg vastgelegd (VR 2010/85).

Tijdens de raadsvergadering van 30 juni 2011 komen het ontwikkelingsplan en de grondexploitatie van de kazerneterreinen aan bod. Het ontwikkelingsplan is een kaderstellend document voor de verdere gebiedsontwikkeling van de kazerneterreinen. Met het plan wordt de ruimtelijke hoofdstructuur van het plangebied vastgelegd (stedenbouwkundig, cultuurhistorie, verkeer, groen, voorzieningen etc.) en op hoofdlijnen het woningbouwprogramma en voorzieningenniveau bepaald. Door middel van de grondexploitatie worden de kosten en baten hiervan aangegeven en wordt het financiële resultaat inzichtelijk gemaakt (VR 2011/47).

Op 30 juni 2011 wordt ook het functioneel ontwerp van de Parklaan aan de orde gesteld. Het functioneel ontwerp beschrijft precies waar de Parklaan komt te liggen, hoe de weg wordt vormgegeven, hoe de weg landschappelijk en stedenbouwkundig wordt ingepast en wat de weg gaat kosten. Na het opstellen van het definitief ontwerp en het bestemmingsplan is de aanbesteding en realisatie van de Parklaan mogelijk (VR 2011/48).

Op 17 november 2011 stelt de raad de beeldkwaliteitsplannen Enka Oostrand en de Hofjes vast. De beide plannen zijn een verdere uitwerking van het stedenbouwkundig plan en de beeldkwaliteitsvisie Enka van 25 juni 2009 (VR 2011/73). Op 15 december behandelt de raad het bestemmingsplan Enkaterrein, boswonen (twee vrijstaande woningen). Zie VR 2011/93.

Het bestemmingsplan en het exploitatieplan van de Kop van de Parkweg worden behandeld tijdens de raadsvergadering van 22 maart 2012. Er worden vier deelgebieden ontwikkeld: Parkweg-West, Parkweg-Noord, Kop van de Parkweg en Mon Reve. Op 21 juni 2011 is aan het project de strook van de NS toegevoegd. Aangezien de gemeente niet alle gronden in eigendom heeft, is een exploitatieplan verplicht. Met het bestemmingsplan en het exploitatieplan zijn de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden vastgelegd en is het kostenverhaal geregeld (VR 2012/8).

In het raadsvoorstel Herontwikkeling Frisokazerne, behandeld in de raad van 31 mei 2012, wordt ingegaan op een studie naar de haalbaarheid van o.m. de vestiging van het Akoesticum en het Exposeum in de Frisokazerne. Argumenten die pleiten voor de herontwikkeling van de Frisokazerne zijn onder meer: de herontwikkeling van de kazerne is goed voor de verdere ontwikkeling van de kazerneterreinen, de opzet een bijdrage van de provincie mogelijk maakt en het Exposeum tot meer bekendheid over de innovatie in de Foodvalley leidt (VR 2012/36).

In dezelfde raadsvergadering wordt aan de raad gevraagd een krediet van € 1.350.000,- beschikbaar te stellen voor het verplaatsen van een gastransportleiding van de Gasunie en het realiseren van een tijdelijke geluidsvoorziening voor woningen op het Enkaterrein (Enka Bosschage). Binnen het project Spoorzone zijn meerdere tunnels onder het spoor voorzien en om deze onderdoorgangen te realiseren moet de gasleiding worden verlegd (VR 2012/30).

Op 27 september 2012 stelt de raad het gewijzigde bestemmingsplan Parklaan vast. In het voorstel wordt onder meer ingegaan op het nut en de noodzaak van de Parklaan. De Parklaan is nodig voor een goede bereikbaarheid en ontsluiting van de bestaande voorzieningen, de toekomstige ontwikkelingen in de Veluwe Poort en de ontlasting van het huidige hoofdwegennet. Enkele zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in het bestemmingsplan (VR 2012/72).

Tijdens dezelfde raadsvergadering wordt aan de raad verzocht een krediet beschikbaar te stellen voor het verwerven van gronden in verband met de aanleg van het zuidelijke deel van de Parklaan. In maart 2012 is het college gestart met de minnelijke verwerving, die met een aantal grondeigenaren heeft geleid tot een principeakkoord. In het voorstel wordt gewezen op het risico dat de realisatie van het zuidelijke deel van de Parklaan niet voor 2016 mogelijk is, wanneer niet tijdig gestart wordt met de verwerving van de gronden (VR 2012/73).

Op 29 oktober 2012 behandelt de raad de Keuzenota Spoorzone Ede. De Keuzenota c.q. het functioneel ontwerp vormt de basis voor verdere planontwikkeling en legt op hoofdlijnen de functionele eisen vast. In de Keuzenota wordt het functioneel ontwerp per deelgebied (de OV-knoop, de westelijke en oostelijke Spoorzone, inclusief de geraamde kosten en planning) beschreven (VR 2012/77).

In het raadsvoorstel Onteigeningsprocedure bestemmingsplan Parklaan, behandeld tijdens de raadsvergadering van 15 november 2012, wordt aan de raad voorgesteld om

voor enkele gronden - gelegen in het gebied van het zuidelijke deel van de Parklaan - een onteigeningsprocedure op te starten. Er moet tijdig met deze procedure worden begonnen, omdat met het doorlopen van de procedure zo'n twee jaar is gemoeid. Naar verwachting levert Rijkswaterstaat de onderdoorgang A12 in november 2015 op (VR 2012/88).

In het raadsvoorstel - dat wordt behandeld in de raad van 13 december 2012 - wordt aan de raad voorgesteld om het voormalige AZO-terrein als locatie voor de Turkse moskee Ede te kiezen en voor deze locatie op korte termijn een bestemmingsplan uit te laten werken die vestiging van de moskee mogelijk maakt (VR 2012/102).

Op 25 april 2013 wordt de raad gevraagd een gewijzigd bestemmingsplan Ede, kazerneterreinen en een beeldkwaliteitsplan Kazerneterreinen vast te stellen. Om de herontwikkeling van de kazerneterreinen mogelijk te maken is een globaal bestemmingsplan opgesteld. Met het bestemmingsplan wordt getracht een gefaseerd en gevarieerd aanbod van woonmilieus en prijsklassen te realiseren. Het beeldkwaliteitsplan is een aanvulling op de geldende welstandscriteria die zijn opgenomen in de Welstandsnota van gemeente Ede (VR 2013/17).

Tijdens de raadsvergadering van 11 juli 2013 komt het raadsvoorstel Ontsluiting van de Mauritskazerne en het Enkaterrein aan de orde. In het voorstel vraagt het college aan de raad om de Mauritskazerne en het Enkaterrein naar de Klinkenbergerweg en de Bennekomseweg - gezien de ontwikkelingen in de Veluwe Poort en gegeven het feit dat de gemeente momenteel over voldoende financiële middelen beschikt - goed te ontsluiten (VR 2013/49).

Bijlage IV: Informatiekanalen en -momenten van de projecten BT A12 en VP

Informatiekanaal	Informatiemoment
Project BT A 12 en project VP	
<ul style="list-style-type: none"> • Planning- en controldocumenten: • Programmabegroting (paragraaf grote projecten) • MPG lite • Programmarekening (paragraaf grote projecten) • MPG <p>Website:</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.bta12.nl <p>(doelgroep van de site zijn bedrijven die zich willen vestigen op het bedrijfsterrein)</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.veluwsepoort.nu <p>Overige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raadsvoorstellen • Memo's 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks, in het najaar • • Jaarlijks, in het najaar • Jaarlijks, in het voorjaar • • Jaarlijks, in het voorjaar <ul style="list-style-type: none"> • Continue <ul style="list-style-type: none"> • Continue <ul style="list-style-type: none"> • Ad hoc • Ad hoc
Project VP	
Informatiebijeenkomsten (Actualisatie van Businesscase VP en stand van zaken deelprojecten)	<ul style="list-style-type: none"> • Periodiek

